

új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VII. évfolyam,
160. (1480.) szám**BNR- valutaárfolyamok**

1 euró	4,2567 ▼
1 amerikai dollár	2,9544 ▲
100 magyar forint	1,5709 ▼

Aktuális

2

A pápa Madridban

Az embert és nem a profitot előtérbe helyező gazdaság kialakítására szólított fel tegnap XVI. Benedek pápa, aki négynapos látogatásra érkezett Madridba. Egy nappal korábban az állam és az egyház teljes szétválasztásának több ezer híve tüntetett a spanyol fővárosban.

Kultúra

6

Szent István-napi ünnep Magyarországon és Erdélyben

Erdély-szerre színes programokkal ünneplik holnap Szent István napját. Néptáncfalakozó, templomszentelés, falunapok, a Nemzet Kenyerének megszentelése és megszegése, virágkocsi-bemutató is szerepel az ünnepi kínálatban.

Társadalom

7

Vádemelés Csala-ügyben

Bíróság elé állították tegnap Csala Zsolt gyergyóalfalvi alpolgármester gyilkosait: Lőrincz Róbertet előre megfontolt gyilkossággal, Mészáros Józsefet bűnrészességgel vádolják. A tanúvallomások szerint szexuális és anyagi indoka is volt a borzonti emberölésnek.

Vezércikk

3

Miniszteri fohász

Ritli László arról beszélt, folytatni kívánja az egészségügyi reformokat. Biztató, hogy már a bemutatkozása is „reformosra” sikeredett: a nagyváradi orvos az eddigi RMDSZ-es miniszterek közül elsőként kérte eskütelétkor magyarul is isten segédelmét a munkájához. A betegek pedig abban reménykedhetnek: hamarosan nem kell már többé fohász-kodniuk, ha egészségügyi ellátásra szorulnak.

Cseke Péter Tamás

„Egyfejű” egészségügy

Cseke Attila átadta tegnap hivatalát Bukarestben Ritli László új miniszternek

ÜMSZ

„Nem mehetnek a dolgok úgy, mint eddig, mert összeomolhat az egészségügyi rendszer” – jelentette ki hivatala tegnapi átvételekor az új egészségügyi miniszter. Ritli László az egészségügy eddigi „kétfejű” irányítására utalt, amelyet koalíciós egyezség révén sikerült feloldani úgy, hogy a biztosító ezentúl a szaktárca koordinálásával működik, vezetőjét pedig a miniszter nevezi ki. Szerinte a biztosító és a minisztérium hatásköreinek rendezése nagyon sok problémát meg fog oldani. Ritli László közölte: folytatni kívánja az elődje, Cseke Attila által elkezdett refor-

Ritli László egészségügyi miniszter és elődje, Cseke Attila

Fotó: Mediafax

mokat. A „reformokat” az új tárca vezető tulajdonképpen már szerda este elkezdte, amikor – az eddigi RMDSZ-es miniszterek közül elsőként – a hivatali eskü román szövegét egy magyar fohással toldotta meg. „Isten engem úgy segítjen” – mondta anyanyelvén a miniszter.

Ritli Lászlónak még az ellenzéki politikuskok is bizalmat szavaztak, ám a román lapok felemlegetik, hogy neve felmerült egy kilenc évvel ezelőtti tragédia kapcsán: 2002-ben, a nagyváradi születésű, egyetlen év alatt húsz csecsemőt veszített életét. A kormányfő leszögezte: Ritli Lászlót semmilyen felelősség nem terheli az ügyben. **3., 4. és 7. oldal**

Megpezsdült a kincses város

Megtöbbszörözte programjait tegnapról a Kolozsvári Magyar Napok – a Farkas utca valósággal pezseg az élettől, az utcára költözött rendezvény igazi fesztiválhangulatot kölcsönöz a nyári időszakban

amúgy csendes kincses városnak. Az érdeklődőket egész hétvégén gazdag programkínálat várja – koncertek, előadások, borkóstolók, tárlatvezetések és a feledhetetlen vásári hangulat. Vasárnap a Kolozsvári Magyar

Napok vendégeként a kincses városba látogat Schmitt Pál. Magyarország köztársasági elnöke megkoszorúzza a főtéri Márton Áron-szobrot majd megnyitja a 100 Tagú Cigányzenekar koncertjét. **6. oldal**

Igazi fesztiválhangulat. A Kolozsvári Magyar Napok rendezvényei a Farkas utcába költöztek

Fotó: Sipos M. Zoltán

Az elnök lemond a szuverenitásról

M. Á. Zs.

Lemondana Románia szuverenitásának nagy részéről Traian Bănescu államfő annak érdekében, hogy e döntés nyomán létrejövő Európai Egyesült Államok továbbra is gazdasági és katonai nagyhatalom maradhasson. A határon túli román fiataloknak rendezett nyári egyetemen az államfő azon meggyőződésének adott hangot, hogy az EU jövője bizonytalanná válik, ha nem születnek meg a működését biztosítani képes döntések. „Csak a szuverenitás nagy részéről való lemondás árán maradhat Európa gazdasági és katonai hatalom” – jelentette ki. **Folytatása a 3. oldalon**

Borbély kijavította Traian Bănescut

ÜMSZ

Helyesbítette tegnap Borbély László környezetvédelmi miniszter Traian Bănescu kijelentéseit a verespataki aranykitermelésről. Az államfő arról beszélt: támogatja a befektetést, de csak akkor, ha újratárgyalják a kanadai-román beruházóval, hogy miként osszák meg az arany és az ezüst kitermeléséből származó hasznot az állam és a vállalkozó között. Hozzátette, a kitermelés elindításába nem szólhatnak bele más államok, így Magyarország sem. **Folytatása a 3. oldalon**

Mai mellékletünk:

Röviden

Sztrájkolnak Csíkszeredában

A Confectia rt. könnyűipari vállalat háromszáz dolgozója kezdett sztrájkba tegnap azért, hogy felhívja a figyelmet a cégnél tapasztalható rendellenességekre és a rendkívül rossz munkakörülményekre. A tiltakozók azt állítják, hogy 37–40 fokos melegben dolgoznak és túlóráznak nap mint nap, sokszor éjjel 2-ig, de az ezért járó túlórapénzt nem kapják meg maradéktalanul. A vállalatvezetés nem biztosítja a megfelelő munkavégzéshez szükséges körülményeket, így például vizet sem kapnak az itt dolgozók. Nagyon sokan munka közben lesznek rosszul, naponta többször érkezik ki a mentőszolgálat a gyengélkedőkhöz. Az alacsony – hatszáz lejes – bérek mellett azt is kifogásolják a demonstrálók, hogy a hivatalos szünapokon is dolgozniuk kell, így karácsonykor vagy pünkösdkor sem volt szabad a műszak.

Mebuktak a rendőrök

Ötezer rendőr és belügyminisztériumi alkalmazott bukott meg azon a vizsgán, amelyet a szaktárca írt ki, hogy ellenőrizze az itt dolgozók szakképzettségét. Traian Igaş belügyminiszter július elején úgy nyilatkozott: 13 ezer embert alkalmaztak úgy, hogy nem rendelkeztek a munkavégzéshez szükséges szakképzettséggel. Az elmúlt hónapban lebonyolított vizsgára, 38 850 állásra 47 ezren jelentkeztek, 5 ezren azonban nem teljesítették az elvárásokat. A tervek szerint a belügyminisztérium október végéig világitja át a teljes állományt és 10 ezer ember munkaszereződését felbontják.

Megvan a „temesvári rém”

Elismerte a múlt hét végi gyilkosságot a „temesvári rém”. Mint arról korábban beszámoltunk vasárnapról hétfőre virradó éjjel egy 42 éves nő hullájára bukkantak Temesvár külvárosában, egy benzinkút mögött. Másnap egy ámokfutó három nőt késett meg a nyílt utcán. A rendőrség nagy erőfeszítéssel nyomozott az elkövető után, és már kedd este előállítottak egy 32 éves mehedintí-i férfit, aki a kéreléseket elismerte, de tagadta, hogy köze volna a gyilkossághoz, a pszichiátriai vizsgálatok során azonban bevallotta, hogy ő a tettes. Visszaeső bűnözőről van szó: korábban tíz év szabadságvesztésre ítélték, mert fejszével ölt meg egy suceavai férfit.

Magányos terroristától tart Obama

Nem nagyobb terroristatámadástól, hanem inkább egy „magányos farkas” terrorista akciójától kell tartani a szeptember 11-i terrortámadások 10. évfordulóján – jelentette ki Barack Obama kedd este a CNN hírcsatornának adott interjújában. Az amerikai elnök szerint a biztonsági szolgálatok folyamatosan figyelemmel kísérik az eseményeket, elemzik az adatokat, és az évforduló környékén a megszokottnál is nagyobb készségben lesznek.

Távozik az izraeli nagykövét

Schmitt Pál köztársasági elnök a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (polgári tagozat) kitüntetését adományozta Aliza Bin-Noun távozó izraeli nagykövettnek a Sándor-palota Tükörtermében (képünkön).

A pápa Madridban

A spanyol királyi pár fogadta XVI. Benedeket

A pápa a spanyol királyi pár között. XVI. Benedek a Katolikus Ifjúsági Világtalálkozóra érkezett Madridba

Gy. Z.

► Az embert és nem a profitot előtérbe helyező gazdaság kialakítására szólított fel tegnap XVI. Benedek pápa, aki negyennapos látogatásra érkezett Madridba. Az egyházfőt a madridi Barajas repülőtéren a mankóval közlekedő János Károly spanyol király és felesége, Zsófia királyné, illetve zászlókat lobogató lelkes tömeg fogadta. Madridi látogatása során XVI. Benedek részt vesz a nemzetközi Katolikus Ifjúsági Világtalálkozón, amelyre zarándokok százezrei érkeztek a világ minden pontjáról.

A pápa spanyolországi útjának előestéjén az állam és az egyház teljes szétválásának több ezer híve tüntetett Madridban. Azt kifogásolták, hogy XVI. Benedek

látogatására az adófizetők pénzéből költ az állam. A rendőrség feloszlatta a demonstrációt, miután a központi Puerta del Sol téren több incidens is történt, amikor a tüntetők találkoztak több, a Katolikus Ifjúsági Világtalálkozón részt vevő fiatalal. A hangnem időnként elmergesedett. A tüntetők részéről elhangzottak olyan kiabálások, mint „A ti pápátok egy náci!”. A tüntetésen száznegyven szervezet felhívására négyezer tüntető gyűlt össze. A kormány nem hajlandó elárulni, mennyibe kerül a pápai látogatás, a szóvivő csak annyit mondott, hogy a kiadások legnagyobb részét a biztonság garantálása emésztje fel.

A Vatikán közlése szerint egyébként a Szentszék teljes búcsú elnyerését engedélyezi a mad-

ridi zarándokoknak, továbbá részleges búcsút nyerhetnek mindazok, akik lelkiileg kapcsolódnak be az eseménybe. Ezt azonban evangélikus teológusok élesen bírálják, mivel a bűnök elengedésének feltétele a szívből jövő megbánás és a bűnbánati szentség vétele, valamint az áldozás, és a találkozót záró istentiszteleten való részvétel.

Németországi reformátusok arra emlékeztetnek, hogy épp az efféle, bűnök elengedéséről szóló „pápi tanítás” volt az, amely ellen 1517-ben Luther Márton leírta és kiszögezte 95 tételét a wittenbergi vártemplom kapujára. Az Egyesült Evangélikus-Lutheránus Egyház számára ez a fajta búcsú rossz emlékeket idéz, és a késő középkort hozza vissza. ◀

Anders Breivik, a bombagyáros

ÚMSZ

► Hatalmas, 1,5 tonnás bombát találtak a norvég tömeggyilkos, Anders Breivik farmján, még annál is nagyobb erejű, mint amit az oslói kormányegységben robbantott. Hogy hová szánta, azt még nem tudni, a norvég NRK tévé információi szerint azonban kész „bombagyár” volt vidéki házában. Bár a rendőrség hivatalosan nem erősítette meg, szóvivőjük az egyik közösségi oldalon elmondta, miket talált a katonaság különleges alakulata: „Nagy mennyiségű olyan növényvédő szer volt az ingatlan területén, amiből előállítható nagy erejű robbanószer” – tájékoztatta a Twitteren ismerőseit Roar Hanssen, majd burkoltan elismerte, hogy már nem sok hiányzott a kész szerkezet előállításához. A hír akkor érkezett, amikor a tömeggyilkos kérvényezte a bíróságnál, hogy frakkban jelenhessen meg a mai tárgyaláson. Állítólag a tiszteletét akarta így kifejezni a ítélőszék iránt, a bíró, Hugo Abelseth azonban tombolt, amikor megtudta. A bíróság megsértését vette a szemére, szenttelen provokációnak minősítette a kérést, és dühében zárt tárgyalást rendelt el. A szélsőjobboldali gondolkodású férfi egyébként az ifjúsági táborban negyven ember megölése után felhívta a rendőrséget. Állítása szerint legalább tízszer próbálkozott a hívással, hogy feladja magát, de állítólag nem törődtek vele. A diszpécser megígérte neki, hogy visszahívják, de a rendőrök szerint ki volt kapcsolva. Amikor másodsorra beszélt velük, már azt mondta, „a küldetés befejezve, meg fogom adni magamat”. ◀

Tripolihoz közel a felkelők

ÚMSZ

► A líbiai felkelők átvették az ellenőrzést a nyugat-líbiai Závija városában található, a kormányerők számára fontos olajfinomító felett – közölte az egyik parancsnok tegnap. A beszámoló szerint a felkelők egy kis csoportja behatolt a Tripolit–Tunéziával összekötő út mellett található olajfinomító területére. A létesítmény, amely az egyetlen Nyugat-Líbia területén, a Moammer el-Kadhafi vezette rezsim olaj- és gázellátásának egyik utolsó forrása volt. A závijai kórház munkatársai pedig közölték, hogy a város környéki harcokban összesen kilencen vesztették életüket, és csak félszázan – többségükben felkelők – sebesültek meg. Az orvosok azt is elmondták, hogy a kórház melletti házra a Kadhafi-erők Grad rakétákat lőttek. A felkelők az elmúlt napokban egyre közelebb kerültek a Kadhafi fellegvárának számító Tripolihoz, miután sikerült több közeli várost is elfoglalniuk, ezzel utánpótlási útvonalakat vágva el. Már a vég-ső győzelemre készülnek, de attól tartanak, hogy Tripoli ostromából valódi megszállás lesz Kadhafi viselkedése miatt. Közben Washingtonban a felkelők újranyitották a líbiai nagykövetséget. ◀

Gyújtogatási hullám Berlinben

Hírösszefoglaló

► Rejtélyes autógyújtogatási hullám tartja félelemben Berlin előkelőnek számító kerületeinek lakóit. Szerdára virradó éjjel ismeretlen tettesek egyedül Charlottenburg kerületében 14 autót gyújtottak fel, előző éjjel pedig a kerület Westend negyedében 11-t. Hasonló bűncselekmények történtek más kerületekben, így Steglitzben és Spandauban is. A tettesek a legjobb márkákat szemelték ki: több BMW, Mercedes és Audi vált a lángok martalékává. A rendőrség kizárja, hogy „nagy-britanniai mintájú” randalírozásról lenne szó. A hatóságok nagy erővel folytatják a nyomozást, eddig azonban teljes mértékben a sötétben tapogatóznak.

Az autógyújtogatás nem új keletű bűncselekmény Németországban, immár évek óta sújtja elsősorban Berlint és Hamburgot, de az ország más városait is. A német fővárosban ismeretlen tet-

Egy roncs a sok közül. A titokzatos berlini gyújtogató drága kocsikban utazik

tesek tavaly 250 autót gyújtottak fel, míg Hamburgban 145-öt. Az idei esztendő első hét hónapja azonban minden ilyen jellegű, korábbi rekordot megdöntött.

A hatóságok arra következtetnek, hogy szélsőbaloldali csoportok állhatnak az esetek mögött. Az indíték pedig a gyanú szerint

közvetve a fennálló társadalmi rendszer, a politika és igazságtalanságai elleni tiltakozás lehet. Angela Merkel német kancellár – aki tegnap Wiesbadenben a szövetségi bünyügyi hivatal évfordulós rendezvényén vett részt – külön nyilatkozatban ítélte el a gyújtogatási hullámot. ◀

Budapesten elfogták a hétvégi autógyújtogatások gyanúsítottját

A magyar rendőrség egy 32 éves férfit gyanúsít a Budapesten szombat éjszaka történt autórongálásokkal: a Világvallások Együttműködési Fórumának (VEF) közlése szerint a Magyarországi Muszlimok Egyházának az épülete előtti autógyújtogatás „közösségük elleni erőszak” miatt történhetett. A rendőrség tegnap azt kö-

zölte: szombat késő este több megrongált gépkocsiról érkezett bejelentés a rendőrségre, Buda egy jól határolt területének a környékéről. A kerületi rendőrök által előállított 32 éves K. Róbertet őrizetbe vették, és rongálás büntetésének megalapozott gyanúja miatt indult ellene eljárás.

Az elnök lemond a szuveranitásról

Folytatás az 1. oldalról

Hozzátette: ellenkező esetben Európa csak történelmkönyv marad, amely a legkifinomultabb és legjelentősebb kultúrába nyújt betekintést. Szerinte a katonai erőnek gazdasági erővel kell párosulnia. „A biztonság csak pénzzel teremthető meg, pénz pedig csak jól teljesítő gazdaságból származhat. Egy 27 tagállamban különféle politikákkal feldarabolt gazdaság nem biztosít számunkra versenyképességet” – fejtette ki Basescu, hozzátéve, hogy mindez csak az ő elképzelése, uniós szinten nincsenek „titkos tárgyalások” ebben a témában. A szulinai nyári egyetemen az államfő arról is beszélt, hogy újra megvitatásra ajánlotta a koalícióban, hogy jövőben a lakosság utólagos országos kompenzáció nélküli egyéni választókerületekben szavazzon a parlamenti képviselőről. „Ha lehetett a polgármesterek esetében, akkor miért ne lehetne a képviselők és szenátorok esetében is?” – tette fel a kérdést Traian Basescu. Hozzátette: azért támogatja a választási rendszer módosítását, mert Romániának erős, maximum két alakulatot magába foglaló kormányokra van szüksége. Nem ért egyet az államfővel Korodi Attila, a képviselőház külügyi bizottságának RMDSZ-es elnöke, ugyanis a jelenleg érvényben levő országos visszaosztás kiiktatásával a társadalom jelentős része képviselet nélkül maradna. ◀

Eskü – anyanyelven

M. Á. Zs.

„Isten engem úgy segéljen” – erősítette meg anyanyelven is hivatali esküjét Ritli László újonnan kinevezett egészségügyi miniszter szerdán este a Cotroceni palotában tartott beiktatási ünnepségen. Traian Basescu államfő reményét fejezte ki, hogy az új tárcavezető „felfogja azt, amire elődje nem volt képes, éspedig, hogy az egészségügy nem kap több pénzt mindaddig, amíg nem zárják el azokat a csapokat, amelyeken elfolyik a rendszerből a pénz”. Ezt követően sok sikert

kívánt Ritlinek és bejelentette, hogy a válságra való tekintettel az ünnepséget koccintás nélkül zárják.

Mint korábban írtuk, az RMDSZ azzal a feltétellel nevezte meg két héttel ezelőtt lemondott Cseke Attila utódját, hogy a Demokrata Liberális Párttal (PDL) folytatott koalíciós egyeztetések során garanciát kapott arra, hogy „az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (CNAS) tevékenységét az egészségügyi tárca koordinálja, így az egészségügyi közpolitikát egy intézményen belül, egységesen lehet megvalósítani”.

Adrian Năstase, a Szociáldemokrata Párt (PSD) országos tanácsának elnöke szerint az egészségbiztosító „valóságos persely” az RMDSZ számára és ezért ragaszkodott foggal-körömmel ahhoz, hogy a CNAS a szövetség irányítása alatt álló szaktárca felügyelete alá kerüljön. Hasonló álláspontot helyezkedett a másik ellenzéki alakulat is, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) szerint a PDL és az RMDSZ tulajdonképpen „politikai alku keretében elosztották egymás között a román állampolgárok pénzét”. ◀

Traian Basescu államfő elődje „hibáinak” elkerülésére szólította fel Rittli László egészségügyi minisztert. Fotó: Tofán Levente

Geoană: „aktív nosztalgia” a kettős állampolgárság

ÚMSZ

„Aktív nosztalgia” a magyar kormány részéről a magyar útlevél megadása a határon túli magyaroknak – vélekedett Mircea Geoană, a román szenátus elnöke a Die Presse című osztrák lapban tegnap megjelent interjúban. A kettős állampolgárság biztosítása Romániában nem okozott felzúdulást; ennek feltehetően az volt az oka, hogy Románia 2009-ben hasonló döntést hozott Moldovával szemben – mondta. „De vannak fenntartások, mindenképp a magyarországi szavazati jog biztosítását illetően” –

tette hozzá. Kijelentette, hogy a maga részéről „túlzásnak” tartja a választójog biztosítását. A határon túliaknak szóló magyar útlevél megadásáról Geoană úgy vélekedett: legalábbis az Európai Unióban nincs rá szükség, mert amúgy is adott a személyek szabad mozgása.

Az ellenzéki politikus politikai jellegűeknek tartja a Románia schengeni övezethez való csatlakozásával szembeni fenntartásokat. Megoldást jelenthetne – mondta –, ha először csak a repülőterekre terjesztenék ki a rendszert, s a közúti és vízi határok ki-maradnának belőle. ◀

Borbély László kijavította Traian Basescu államfőt

Folytatás az 1. oldalról

Traian Basescu hozzátette, tudomása szerint a bánya megnyitását az Európai Bizottságnak kell jóváhagynia.

Az államfő szavaira reagáló RMDSZ-es miniszter leszögezte: a befektetés megvalósításához nincs szükség az Európai Bizottság „különleges engedélyére”. Tájékoztatása szerint a vonatkozó EU-direktívák és az espoo-i egyezmény előírásai értelmében az engedélyeztetési eljárás több szakaszból áll, a kormány ezekhez kell igazodnia. „Brüsszel csak azt várja el a román kormánytól, hogy amíg az aranykitermelésre nem találnak a cianos technológiánál alkalmasabb módszert, addig kérje a befektetőtől a bevált gyakorlat alkalmazását” – magyarázta Borbély. A kérdésre válaszolva, mit ért „bevált gyakorlat” alatt a cianos technológia esetében, a miniszter Svédország esetét hozta fel példaként, ahol „a bányáknál kialakított zárt rendszerben sikerül annyira lecsökkenteni a cian mennyiségét, hogy mire a zagy a derítőbe jut, méregtelen már alig mérhető”.

Traian Basescu a Románia határain túli román diákoknak szervezett táborban tartott előadásban biztosította támogatásáról a Rosia Montana Gold Corporation befektetését. Emlékeztetett, hogy öt év alatt az arany értéke az öt évvel ezelőtti árának majdnem a há-

romszorosára nőtt, és az év végéig tovább nőhet. „Nincs olyan ország, amely ekkora kincs hasznosítására ne találna megoldást” – jelentette ki, majd hangsúlyozta: a beruházás megvalósítása esetén alaposan „meg kell tervezni” a környezetet védelmére.

Korábban Emil Boc miniszterelnök is utalt arra, hogy a román államnak újra kellene tárgyalnia a szerződést a kitermelést tervező kanadai Gabriel Resources-szal. A román állam és a kanadai cég társulásával létrejött RMGC 80 százalékos főrésztulosa a kanadai vállalat, a Minvest román állami bányatársaság pedig csaknem 20 százalékkal részesedik. A szerződés tartalma titkos, a közvélemény csak annyit tud az RMGC reklámjaiból, hogy Romániának 4 milliárd dollár haszna származna a beruházásból. Kérdésünkre Cătălin Hosu, az RMGC szóvivője tegnap elmondta: a cég nem kívánja kommentálni a szerződés újratárgyalására vonatkozó politikai nyilatkozatokat.

Mint ismert, a magyar Vidékfejlesztési Minisztérium kedden közölte: elutasítják a cianidos aranykitermelést Verespatakon. A közlemény emlékeztet, hogy a határokon átnyúló szennyezési kockázatok miatt Romániának kötelessége kikérni a környező országok állásfoglalását is az úgynevezett espoo-i egyezmény keretében, de az állásfoglalások Bukarestet a tudomásulvételén kívül nem kötelezik semmire. ◀

Miniszteri fohász

Cseke Péter Tamás

A sors ironiájaként Cseke Attila leköszönt miniszternek a bársonyszékéről keltett felállnia ahhoz, hogy utolsó reformintézkedésként – a hazai egészségügyi rendszer egyik legnagyobb anomáliáját megszüntesse. Távozásával sikerült kikényszerítenie azt, hogy az egészségügyre szánt költségvetési összegek 85 százaléka fölött rendelkező állami biztosító immár ne kénye-kedve szerint gazdálkodhasson a pénzből, az adólejeket végre a mindenkori miniszter által szorgalmazott egészségügyi közpolitika szolgálatába lehessen állítani. Az ugyan még nem világos, hogy az intézkedés milyen hatással lesz majd a betegellátásra, az azonban bizonyos: a rendszer irányítását eddig jellemző kettősség felszámolása növeli a rendelkezésre álló jelenlegi erőforrások felhasználásának hatékonyságát.

Távozásával Cseke Attila több kérdést is megválaszolatlanul hagy. A lemondása fő indokaként emlegetett rendellenesség végigkísérte mandátumát, és folyamatosan akadályozta munkáját: miért csak most szánta rá magát erre a lépésre? A végkifejlet ismeretében úgy tűnik: elég lett volna csupán fenyegetőznie a távozással ahhoz, hogy a koalíciós partner Demokrata Liberális Párt teljesítse kéréseit. Akkor miért volt kész mégis átadni a helyét valaki másnak?

Bármilyen áll a miniszter lemondásának hátterében, egy bizonyos: a koalíciós partner egyre könnyebben zsarolható. A politika nem válogat az eszközökben, s ha a szándék valóban a közjót szolgálja, az RMDSZ-nek nem kellene visszariadnia a fegyver alkalmazásától más területeken sem. Nyilván, kifinomultabb módszerhez kell folyamodnia. A választások előtt egy évvel ugyanis Kelemen Humorékat senki sem veszi már komolyan, ha a kormányból való kilépéssel fenyegetőznek. Am valamilyen miniszterük lemondásával, utódja kinevezésének halogatásával el lehet érni a kívánt eredményt. A miniszterelnöknek ugyanis meg van köve a keze: saját pártjából nem nevezhet ki tárcavezetőt, mert a megváltozott politikai összetételű kormányt már a parlamentnek is meg kell szavaznia.

Cseke Attila utódja, Ritli László – az elődje távozásával megteremtett új eszközökkel a kezében – arról beszélt, folytatni kívánja az egészségügyi reformokat. Biztató, hogy már a bemutatkozása is „reformosra” sikeredett: a nagyváradi orvos az eddigi RMDSZ-es miniszterek közül elsőként kérte esküteltekor magyarul is isten segítségét a munkájához. A betegek pedig abban reménykedhetnek, hogy hamarosan nem kell már többé fohászzkodniuk, ha egészségügyi ellátásra szorulnak.

Román lapszemle

Egy 1967-es terv szerint Nicolae Ceaușescu 3200 kilométert kitevő autópályahálózával akarta építeni a kommunizmust. Az ambiciózus tervből 1990-ig csupán a Bukarestet Ploiești-tel összekötő 97 kilométeres szakasz valósult meg. (Capital) ▶ Az Evenimentul zilei kezdeményezésére és költségére bekamerázták a Suceava megyei érettségi-központokat is. Mint ismeretes, a nyáron a moldvai megyében a tanfelügyelőség nem helyezte el webkamerákat a vizsgatermekbe. Sokan ennek tudták be azt a tény, hogy országos szinten írt volt a legmagasabb a sikeresen leérettségizők aránya. (Evenimentul zilei) ▶ A nemzetközi vizeken lebegő „úszó országokat” hoznak létre Peter Thiel amerikai milliárdos, a Paypal internetes fizetőszolgáltatás alapítója. Az első ilyen mesterséges szigetet nem sokára San Francisco közelében üzemelik be. A távlati tervek szerint 2050-ig több millióan választhatják lakóhelyüknek az úszó országokat. (Puterea)

A nyelvhasználatot gátolja a háromszéki prefektúra?

ÚMSZ

Antal Árpád sepsiszentgyörgyi polgármester tegnap sajtótájékoztatóján arra kérte a Kovászna megyei prefektúrát, hogy ne csak a román, hanem a magyar nyelvnek a polgármestri hivatalokban és a dekoncentrált intézményekben való használata fölött is őrködjék. Az RMDSZ-es városgazda felháborodásának adott hangot amiatt, hogy a prefektúra felszólításokat küld azon cégeknek, amelyek magyar nyelven is hirdetik magukat. Szerinte megenged-

hetetlen, hogy a prefektúra a törvények betartására figyelmeztett egy nagyáruházat, amelyik magyar nyelvű hirdetésekkel reklámozta termékeit. Antal Árpád szerint a világ legtermészetesebb dolga, hogy Sepsiszentgyörgyön magyar nyelven is reklámozzák magukat a cégek. Úgy véli: a prefektúra túllépi hatáskörét, ugyanakkor azt üzeni a vállalkozóknak, hogy ne ijedjenek meg a hasonló felszólításoktól. A polgármester ugyanakkor adatokat kért a prefektúrától, hogy hány esetben küldtek ki ilyen felszólításokat. ◀

Ritli, az egészségügy doktora?

A rendszerváltás 21. esztendejében a romániai egészségügy 20. minisztereként tette le esküjét szerdán este a nagyváradi Ritli László. Személyében újabb magyar nemzetiségű és ismét gyakorló orvos-miniszter irányíthatja a hányattatott sorsú tárcát. A tisztség annak nyomán üresedett meg, hogy Cseke Attila az ágazat alulfinanszírozása miatt lemondott.

Bogdán Tibor

▶ Jó nevű orvosként, Ritli László az utóbbi harminc évben különféle tisztségekben bizonyíthatta be szakudását.

Szaktekintélynek számít

A temesvári orvosi egyetemen évfolyamelsőként végzett 1973-ban. A hetvenes és a nyolcvanas években a vaskohsziklási városi kórház élén állt, illetve ellenőrként dolgozott a Bihar megyei egészségügyi igazgatóságon. 1990-ben kinevezték a nagyváradi gyermekkorház igazgatóhelyettesévé, majd a Bihar megyei egészségügyi igazgatóságot irányította. A gyermekgyógyászat, a rákkutatás és a hematológia területén szaktekintélynek számító orvos a Nagyváradi

Egyetem orvostudományi karán tanít, 2010 óta a nagyváradi városi kórház igazgatója – innen került most a bársonyosnak nem nevezhető egészségügyi miniszteri székbe.

Vagyosnak nem mondható: 300 négyzetméter erdővel, két lakással, egy 40 négyzetméteres nyaralóval és egy Peugeot 207-es személygépkocsival rendelkezik, bankbetétje nincs.

A nagyváradi csecsemőhalál

Román lapok emlékeztetnek viszont arra, hogy Ritli László neve felmerült egy kilenc évvel ezelőtti tragédia kapcsán, amikor, 2002-ben, a nagyváradi szülészeten, egyetlen év alatt húsz csecsemő vesztette életét. Közülük 12 még az egy hetet sem élte meg. A kivizsgálás kiderített

te, hogy a kórház vezetősége eltitkolta a halott csecsemők pontos számát, és a felmerült gyanút is elhallgatta, miszerint a tragédiát kórházi fertőtlenítő egészségügyi miniszteri rendőrséghez is, ám végül is nem indult büntvádi eljárás. Mindez azonban kiváló ürügynek bizonyult ahhoz, hogy néhány személyt feláldozzanak a pártok politikai és választási érdekeinek. Ekkor mondatta le az akkori egészségügyi miniszter, Daniela Bartos a kórház aligazgatóját, Zoia Biteát és ekkor távozott Ritli László is a Bihar megyei egészségügyi igazgatóság élén betöltött tisztségéből.

Az eset természetesen nem került el a Ritli jelölését elfogadó Emil Boc figyelmét sem. A miniszterelnök ennek kapcsán leszögezte: maga is utánanézett a történetnek, és számára immár nyilvánva-

ló, hogy Ritli László semmiféle konkrét felelősség nem terheli az ügyben – egyszerűen akkor betöltött tisztségénél fogva szánta rá magát a távozásra.

Miniszteri jövés-menés

Ritli László egyébként a rendszerváltás 21 esztendeje alatt immár a 20. egészségügyi tárcavezető. Nyomban 1989 decembere után, 1990 januárjában első miniszterként a közegészségügyi előadótanárt, Dan Enăchescut neveztek ki, aki júniusig maradt posztján, helyét Bogdan Marinescu vette át, őt 1991 októberében Mircea Maiorescu követte. Nevüket semmivel nem tették emlékeztetéssé. Az első miniszter, aki konkrét intézkedéseket is hozott Iulian Mincu volt; ő töltötte a legtöbb időt a miniszteri székben. Bevezette a tárcaköltségvetését némileg megnövelő szüneteltető adókat, ám nem tudta feleltetni, hogy Ceaușescu jobbkezeként ő dolgozta ki az „ésszerű élelmiszerfogyasztás” kereteit minimálisra leszűkítő „egészséges táplálkozási tabellát”.

Az utána következő Daniela Bartos volt az egyedüli,

aki két mandátumot is szerzett a tárcá élén, 1996-ban és 2000-2003 között. A kórház-decentralizáció fontosságát hangsúlyozta és igyekezett rendet teremteni a gyógyszerfelvásárlásokban. A helyét elfoglaló Ștefan Iosif Drăgulescunak azért kellett mennie, mert tárcája alulfinanszírozásáért bírálta a kormányt, de a kabinettel való szembekerüléséért menesztették alig öt hónapnyi miniszterséget követően Ion Victor Brucknert is, amiért a térítéses gyógyszerek általa aláírt listája nem egyezett a kormány lajstromával. A nyomába lépő Bárányfi Ferenc bukását a szekuval fenntartott állítólagos kapcsolatai okozták, alig három hónappal hivatalba lépése után. Valeriu Stoica egy hónapi, ideiglenes miniszterséget követően újabb magyart, Hajdu Gábort neveztek ki az akkorra már 700 milliárd lejű adósságot felhalmozó tárcá élére. Az orvosi kamara elnöke, Dan Perșianu szerint ő volt a legjobb miniszter. Mandátuma alatt, német modellre alapítva, lefektette az egészségbiztosítási rendszer alapjait. Utóda, Mircea Beuorean plágium miatt távozott,

egy hónapos ideiglenes minisztersége alatt pedig Ionel Blănculescu börtönnel fenyegette a pénzkereteket elfecsérlő kórházigazgatókat. A 2003 végén hivatalába lépett Ovidiu Brănzan 2004 decemberéig töltötte be a tisztséget, az őt követő Mircea Cinteazăt, Eugen Nicolăescu váltotta fel, aki a térítéses gyógyszerellátás válságába, és olyan költséges, egyben pedig kivitelezhetetlen elképzelésekbe bukott bele, mint a lakosság egészségi állapotának felmérése. Erdeme viszont az egészségügyi törvény elfogadtatása, és a SMURD roham-mentőszolgálat törvényesítése volt. Ezek után már feltűnően sokat, 2008 decemberétől 2009 októberéig maradhatott a tárcá élén Ioan Bazac, aki Dan Nica belügyminiszteri tisztségéből történt menesztése elleni tiltakozásként mondott le, miután azzal vádolták, hogy 5 milliárd lejt játszott át érdekkörébe tartozó vállalkozásoknak. Adrian Videanu két hónapnyi ideiglenes tárcavezetősége után nevezték ki végül, a nemrégiben az ágazat alulfinanszírozása miatt távozott Cseke Attilát. ◀

Egy elvetélt puccs messzeható utóhatásai

Ez volt a vég kezdete: a keményvonalas szovjet politikusok dilettáns és elvetélt puccskísérlete Gorbacsov távollétében. Senki nem gondolta még 1991. augusztus 19-én, hogy ezzel a Szovjetunió sírját ássák meg.

Gy. Z.

▶ Csajkovszkij balettje, *A hatyúk tava* ment 1991. augusztus 19-én a szovjet állami televízióban a meghirdetett program helyett, a reformelnököknek tartott Gorbacsov ellen elkövetett augusztusi puccs kiagyálói így blokkolták az adókat. Amikor pedig a moszkvaiak a képernyő helyett kipillantottak az ablakon, páncélosokat láttak vonulni az utcán – és megértették, hogy mi is történik.

Jelcin színre lép

Gennagyij Janajev alelnök irányításával a „rendkívüli helyzet állami bizottsága” bejelentette, hogy a Krimben szabadságát töltő Mihail Gorbacsov megbetegedett. A Szovjetunió addig legerősebb emberét a nyaralójában elzárták a külvilágtól, gyakorlatilag fogoly volt. A puccsisták – Janajev mellett Valentyin Pavlov miniszterelnök, Borisz Pugo belügyi és Dmitrij Jazov védelmi miniszter, valamint Vlagyimir Krjucskov KGB-főnök minden áron meg akarták akadályozni a tizenöt tagköztársaság új szövetségi szerződésének más-

napra tervezett aláírását. Gorbacsov ugyanis több jogkört kívánt adni nekik, és a nevet is meg akarta változtatni Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségéről Független Szovjetállamok Szövetségére. Emellett a kommunista párt elveszítette volna a befolyását a hatalomra, miközben az elnöké, vagyis Gorbacsové erősödött volna.

A reformellenes szovjet hatalmi elit azonban alulbecsülte a polgárok hangulatát a betegeskedő rendszerrel szemben, és mindenekelőtt egyetlen ember befolyását: a Gorbacsov által radikális reformjai miatt politikai mellékvágányra állított, viszont 1991. június 12-én a Szovjetunió történelmének első közvetlen választásán győztes orosz elnökét, Borisz Jelcinét.

Egy ártatlan kérdés

Máig tisztázatlan, hogy a puccsisták miért viselkedtek ennyire dilettáns módon, és augusztus 19. reggelén miért nem vették őrizetbe a dácsájában Jelcint. A ház mögött ekkor már néhány napja becsúsgók ógyelegek, köröskörül a KGB különleges egységei állomásoztak; Jelcin ennek

Elnöki beszédet tartott. Borisz Jelcin híressé vált, történelem-alakító „tankjelenet” 1991-ben

ellenére minden további nélkül beautóztatott a Moszkva folyó partján álló Fehér Házba, az Oroszországi Föderáció parlamentjébe, hogy megszervezhesse az ellenállást.

Noha a tévé és a rádió blokkolva volt, a hírtűgyőkösegek azonban működtek, egyszerűen megfélemlítettek róluk. A puccsisták sajtókonferenciáján, amit az egész országban közvetítettek, kifürkészhetetlen okokból szót kapott egy fiatal újságíró, Tatjana Malkina. Azt kérdezte: „Tisztában vannak vele, hogy államcsínyt hajtanak végre?” Malkina ma már nevet a demokrácia ellenségeinek butaságán. Az ő egyszerű kérdés volt a rendkívüli helyzet bizottsága gyengeségének az első jele. Janajev, aki ideiglenesen Gorbacsov jogkörét gyakorolta, érthet-

len választ adott. Keze reszketett, és ezt a reszketést az egész ország látta. Ugyanebben az időben emberek ezrei zúdultak be Moszkva központjába. Hamarosan nyilvánvalóvá vált azonban, hogy a puccs, amely átfordult forradalomba, csak Moszkvára és az ekkor még a Leningrád nevet viselő Szentpétervárra terjed ki. Az ország egyéb területein az élet zajlott a megszokott kerékvágásban.

Mása Lipman, az orosz Carnegie Alapítvány *Pró és Kontra* című folyóiratának főszerkesztője jól emlékszik arra, hogyan érkezett meg augusztus 19-én 10 óra körül a Fehér Házhoz. Köröskörül minden üres volt. Hirtelen azonban emberek tömege kezdett el hozzá közeledni. „Ezek az emberek maguktól

érkeztek, hogy a testükkel pajzsot alkotva megvédjék Jelcint és a szabadságát” – mondja. Lipman később élte legfőlemelőbb pillanatának tartotta ezt az eseményt. Egyike lett az augusztus 19-én a Fehér Háznál forgatott szovjet állami televíziós riport főszerzőjének. A másik Jelcin volt, aki páratlan bátorságával tűnt ki: kijött az épületből, és egy tank tetejéről szómonkolt a lelkes tömegnek, szabad prédául szolgálva ellenségeinek.

Gorbacsov visszatér

Augusztus 21-re virradóan megkezdődött a puccsisták és a Jelcin-hívek összeütközésének legveszélyesebb szakasza. Lövéses dördültek, páncélosok mozogtak, az emberek kiabáltak. Az államcsíny

három halottja tragikus félreértés áldozata volt: egy védelmi páncélos oszlop egy metróállomás védelmére sorakozott föl, mert az a hír terjedt el, hogy támadás érte. Egy tüntetőt lelőttek, két másikat pedig elgázoltak.

A Fehér Házban KGB-elitálakulatok támadásával számoltak. A támadás azonban elmaradt, és napfölkeltkor az ellenállási mozgalom győzedelmeskedett. A KGB Alfa nevet viselő terrortelenes egysége később közölte, hogy megparancsolták nekik: „az épületet minden áron be kell venniük”. Vona-kodásukra a puccsistáknak nem maradt más hátra, mint a menekülés, Borisz Pugo főbe lőtte magát. Tizenöt személy vesztette el a hivatalát, tizenkettőt közülük bíróság elé is állítottak. A legtöbben már 1992-ben vagy 1993-ban ismét szabadságra kerültek, nem volt véres megtorlás. Sokan emlékeznek még arra a képre, amikor Gorbacsov augusztus 22-én visszatért Moszkvába – ahogy később visszaemlékezett: egy másik országba. Kissé megtörtén jött le a repülőgépe lépcsőjén, a következő hetekben és hónapokban pedig megkísérelte megmenteni a Szovjetuniót, végül vesztett régi riválisával, Borisz Jelcinnel szemben, aki a Szovjetunió Kommunista Pártjának megfosztását a hatalomtól levezényelte. 1991. december 31-én a Szovjetunió is megszűnt, a történelem szemétdombjára került. ◀

Lap-top

A nap címe. Emil Boc üres kézzel tért vissza Kínából, *Adevărul*

Magyarázat. A sok tervezés és szándéknyilatkozat közepette el is felejtettük, hogy kormányfő és kísérő csapata egyetlen szerződést sem írt alá – csak ígéretekkel. Az *Adevărul* szerint más európai vezetők kínai látogatásai tízmilliárd eurós nagyságrendű szerződésekkel jártak. Ezzel szemben megtudjuk, milyen protokoll-ajándékokkal tért haza a bőrdíjában Emil Boc: kapott a kínai elnöktől és kormányfőtől egy festményt lótuszvirággal, porcelán tea-készletet és egy tányért az Univesiade piktoqramjaival. Éltre szóló élmény, bár itthon még ezér is bírálják. A *Cațavencii* karikatúráján egy karóba húzott ellenzéki-vel „elhajol” a karó, a kényúr azt mondja: „Nem megmondtam, hogy ne hozzatok műanyagkarókat Kínából? Hol van Boc?”

Divatkonfliktus. Szenzáció!!! A miniszter asszony bírálja az államelnököket! Avagy hogyan lett Traian Băsescu, Elena Udrea áldozata? A legpontosabb válasz erre a kérdésre az, hogy áttételesen. Ugyanis Elena Udrea tulajdonképpen Victor Pontával került nemes politikai szóváltásba: az öltözködés kérdésében. Egy tévéadásban a hölgynek felróták, hogy 14 ezer eurós, csillagocskás Dolce&Gabbana ruhában jelent meg egy sajtóértekezleten; E. U. helyesbített: a kreáció mindössze 800 euróba került; ezzel szemben megváltotta V. P.-t, hogy 600 eurós Paul&Shark pulóverekben mászkál. Ponta azt mondta, ő sohasem kommentálta, milyen ruhát vesz fel meg le Elena Udrea. Rövidesen kiderült, hogy a Paul&Sharktól Traian Băsescu is vásárol pulóvert, sőt, viselésével még (in)diszkrétan reklámozza is a céget. Véleményünk szerint a szabadszájú hölgygel valaki rövidesen levéti a ruhaköltemény. Mi pedig maradunk – a *Gândul* nyomán – az emelkedett politikai vita tanulságaival, bár nem tudjuk, melyek azok. A *Cotidianul* be is mutatja a fess E. U.-t az inkriminált cucban (nem rossz!), és ismerteti a botrány amerikai sajtóvisszhangját. Ez aztán hírverés!

A nap állítmánya. B. és B. megnyugtatta a nyugdíjasokat: számukra ez lesz az utolsó év.

Minden napra egy mondat

„A munka előfeltétele az elégedetlenség.”
Barack Obama

Idegenforgalmi nevezetességek

Horváth István

Nemzeti elkülönülés

SZELLEMLÉNY

A politikai világirodalomban annyira biztosra vették, hogy az agg Ferenc József halálával előregedett monarchiája is szét fog bomlani, hogy ez a második nagy kupolabeomlás – ami bennünket magyarakat is maga alá temetett – a nyugat szemében természetesnek, szükségszerűnek tűnt fel. A beállott változás Közép- és Kelet-Európa nemzeti viszonyai és állami szervezete szempontjából óriási volt, hiszen a Habsburgok monarchiájukban a legkülönbözőbb népeket egyesíteni, érdekeiket lehetőleg közös nevezőre hozni igyekeztek. A monarchia helyébe lépett utódállamok ezzel szöges ellentétben a nemzeti szétválás, elkülönülés, sőt elszigetelődés, és önálló állami szervezkedés gondolatát képviselik. Mikor a középkorban új életre hívták a római császárság gondolatát, az impérium a frankokról a németekre ment át, ők váltak a császári eszme letéteményesévé, úgyhogy minden utóbb létesült többi császárság csak a német szent birodalom utánzása volt. Ez az imperális gondolat a Reichnek 1918-ban köztársasággá történt átalakulása következtében annyi más mindennel együtt szintén elenyészett. A német birodalom vezérállama Poroszország pedig – I. Frigyes Vilmos, II. Frigyes és I. Vilmos királyainak tradícióihoz híven – a katonai monarchia, a modern militarizmus képviselője és megtestesítője volt. A versaillesi béke kimondván a Reich lefegyverzését, a porosz militarizmusnak egy csapással véget vetett. Itt is olyan pillérek dültek ki, amelyek konstruktív lényeges elemei voltak a XIX. század államrendszerének.

Gróf Klebelsberg Kunó: A XIX. század likvidálása,
Európa összezsugorodása (Pesti Napló, 1932 febr.)

Az időjáráscsináló

Eljutottunk augusztus utolsó dekádjához, elmondhatjuk tehát: immár zár a nyár. De azt is hozzátehetjük: hülye egy nyár volt. Mióta eszemet tudom, nem emlékszem hasonló szeszélyekre: egyik napról a másikra tizenöt-húsz fokot korcsolyázott le s föl a hőmérséklet. Lehet, hogy a korom teszi, de egyre jobban megértem azokat az idős embereket, akiket a hirtelen változások megviselnek, és igen, Isten bizony magam is aggódok, amiért egyre több halálhírről érkezik jelentés. Kedves barátom szokta mondani: manapság olyanok is meghalnak, akik azelőtt egyszer sem tették.

De térjünk vissza az időjárásról, bármennyi kellemetlenséget okoz is, mégis kellemesebb téma valamivel. Egy másik jó ismerősöm, történetesen országos ismertté vált meteorológus, amikor arról faggattam, mire föl ez az újabb tapasztalható drasztikus változás (ugye van még, aki emlékszik: az el Ninóval indult el minden), azzal kezdte

Gyulay Zoltán

a választ: „amikor az eszkimó ember tüszeszent”. És elmagyarázta, hogy a mi éghajlatunknál bármilyen apró változás beláthatatlan következményekkel járhat. Elegendő akárcsak egyetlen erdsávot kivágni a Tisza vízgyűjtő területén, nemcsak korábban elképzelhetetlen árvizek sújtják a lentebb fekvő területeket, hanem iszonyatos viharok keletkezésének sem állják útját. Bár az időjárás-jelentések – kabarétréfkák ide, kabarétréfkák oda – ma már szinte nemcsak napra, hanem órára is egészen pontosak, de még a körzeteket is be tudják határolni (hála a számítógépes programoknak), azért még mindig lehet mellélőni. Főleg közép- és hosszútávra. Ezt az amúgy joggal és nagyon is elismert meteorológus ismerősömet egyszer megkérdeztem, szerinte mikor érdemes a családdal nyaralni mennem. „Öregem” – felelte –, „csakis július első két hetében. Csodás idő lesz, én is akkor megyek túrázni.” Hallgattam rá. Mit mondjak? A Tisza-parton épp hogy csak pingvinekkel nem találkoztam, két héten át egyszer sem láttam a Napot, egyszóval rémes nyaral-

sunk volt. Küldtem is egy általam rajzolt kaján képeslapot az idézett úrnak, természetesen a munkahelyére, had ugrassák a kollégái. (Meg is tették.) Csekély vigasz, hogy mi legalább zárt helyen vacskodtunk, ám kedves meteorológusom ezalatt biciklitúrán (!) vett részt.

Meglehet, most önmagamnak mondok ellent, merthogy az ilyen időjárási anomáliák ezek szerint nem újkeletűek, de valószínűleg úgy emlékszem vissza, hogy tovatűnt gyermekkoromban (azok a szép ötvenes évek!) télen tél volt, nyáron pedig nyár, a karácsonyok fehérek voltak, a vízparti üdülések napsütésesek – persze, a múlt mindig mindent megszipít. Elég csak arra utalnom: gyermekként az ember mit sem törődik azzal, hogy ki kell fizetni – például – a gáz- és a villanyszámlát. Erről jut eszembe. Azért olyan nyárra nemcsak a megszépítő múlt miatt nem emlékszem, hogy a nyár kellős közepén be kellett volna fűteni. Igaz, ahogy mondani szoktam, egy fenyőerdő kellős közepén (a kertemben hét hatalmas fenyőfa magaso-

Az azért mégsem lehet, hogy én szabályoznám – nem csak a fűtést, hanem az időjárást is.

Két fodrász

Keveset tudunk azelőtt a kapitalizmusról. Töltögték fejünkbe az igazságtalanságra épülő rendszer kritikáját, majd arra szavaztunk, hogy legyen verseny, érvényesüljön az ügyesebb, értékeljen minden a piac. Brit tudósok szerint azokban az országokban, amelyekben a morál és a közgondolkodás egy bizonyos szint alatt van (Afrika, Dél-Amerika, Európa déli és keleti államai), a demokrácia és a piacgazdaság még embertelenebb és korruptabb viszonyokat teremtett, mint a korábbi rendszer. Fodrászból például sok van. A szolgáltatóipar nem kínál biztos megélhetést, különösen vidéken, gazdasági bajok idején ezen kezd spórolni minden kuncsaft. A férfiember azért havonta elmegy fodrászhoz. Kettő fodrász van a látkörömben, róluk szól a példázat.

Egyikük, nevezzük Ilikének, egy órát is elszószól egy-egy fejen, tincsenként ollóz, ritkít, kétszer-háromszor végigművel minden területet, gondosan és alaposan végzi munkáját. Amúgy Németországban dolgozik, egy kilencven körüli Alzheimer-unokát ápol főállásban, rövid itthonléte alatt kikérdegetem a nagyhírű ember leszármazottairól, a tudományos találgatásokról, amiket a nagyatyai házban rendeznek.

Másikuk, nevezzük Zsuzsinak, férje dolgozik német nyelvterületen megélhetési kényszerből távol a családtól, rá itt maradt a három iskolás gyermek gondja, a fodrászat kereset-kiegészítő tevékenység. Zsuzsi tíz perc alatt végez egy férfifejjel. Gyorsan, hatékonyan, nagyon begyakorlott, rutinos mozdulatokkal itt csattint, ott nyisszant, és már kész is.

Az árakat – piacgazdaságban élünk – rajtuk kívül álló erők szabályozzák, tehát pont ugyanannyit kell fizetni mindkettőnek. A végeredményen, a férfiasan igénytelen hozzáállásból következően, én nem látok különbséget. Egy középkorú vagy annál idősebb hímneműnek az elegendő, ha nem látszik elhanyagoltnak, s nagyjából változatlan marad a megjelenése, nem kérdezik úton-útfélen, hogy csak nem birkanyrás volt éppen mostanában. Meg, ugye, a Beatlesen szocializálódott korosztály annakidején sem költött sokat fodrászra, amikor dúsabb volt a sörény. Ellenben a rendszeresen nyíratkozó kuncsaftokat megosztja a két fodrász eltérő stílusa és irányultsága. Komoly logikai és retorikai teljesítménynek számító érveléseket hallottam már Zsuzsi kontra Ilike témakörben a kérdés súlyának megfelelő gazdasági és morális megközelítésben.

Hogy bizony dolgozzon meg a fodrász azért a pénzért, és nyújtson aprólékosan hibátlan szolgáltatást, illetve, hogy korunk jelszava a hatékonyság, s nyilvánvalóan az dolgozik jobban, aki adott időmennyiség alatt több fejjel végez.

Krebsz János

Én nem tudom.

Szent István-napi ünnep Erdélyben

Munkatársainktól

► Erdély-szerte színes programokkal ünneplik holnap Szent István napját. Néptáncfalalkozó, templomszentelés, falunapok, a Nemzet Kenyerének megszentelése és megszegése, virágkocsi-bemutató is szerepel az ünnepi kínálatban.

Templomavató Kolozsváron

Az augusztus 20-i kolozsvári ünnepek idén is a már javában zajló magyar napok keretében zajlanak. Holnap délután bemutatkoznak a 13. Szent István-napi Néptáncfalalkozó hazai és külföldi táncosai. Délután hat órakor a Donát úti római katolikus templom felszentelésére kerül sor, az ünnepi szentmisét Jakubinyi György gyulafehérvári római katolikus érsek celebrálja. Este az Erdélyi Kárpát-Egyesület szervezésében az érdeklődők a Bácsi-torokba indulnak, ahol meggyűjtik a Magyar Szolidaritás Tábortűzét.

A nemzet kenyere Szentgyörgyön

A Szolnoki Televízió szervezésében a sepsiszentgyörgyi

Diószegi Pékség és a magyarországi Lipóti Pékség Szent István napja alkalmából két óriáskenyeret, az úgynevezett Nemzet Kenyerét sülte meg a háromszéki megyeszékhelyen. Sepsiszentgyörgyön tegnap hajnalban kezdtek el dagasztani a két, ötvenkilós óriáskenyernekvalót, és fél tizenkettőkor tették be a Park vendéglő melletti, Szent György napjára készült kemencébe. Holnap Szolnok, illetve Sepsiszentgyörgyön egy időben szelik fel a Nemzet Kenyerét. A sepsiszentgyörgyi ünnepséget a Szent József katolikus templomban 18 órától kezdődő Szent István-napi misét követően az udvaron tartják, ahol ft. Szabó Lajos kanonok megszenteli és megszege a kenyeret, melyet szeletenként szétosztanak.

Ünnepbe borul Maros megye

Maros megyében több településen is Szent István-napi emlékünnepséget tartanak holnap. Székelyszentivánon 17. alkalommal emlékeznek egész napos rendezvénysorozattal az államalapítóra. A református templomban ünnepi beszédet

mond Markó Béla miniszterelnök-helyettes, majd Ötvös József, az Erdélyi Egyházkerület missziói előadója hirdeti ígét. A résztvevők megkoszorúzzák a templomkertben lévő Szent István-szobrot. Ákosfalván a ma kezdődő hagyományos Ákosfalvi Községi Napok rendezvénysorozat keretében ünneplik a Szent Istvánnapot. Holnap 11 órától Szent István-napi istentisztelet tartanak, amit sportrendezvények, vásár, majd koncert követ. Balvásáron a helyi RMDSZ és a polgármesteri hivatal szintén Szent István ünnepére időzítette a falunapokat.

Székely nemzeti opera Szárhegyen

Holnap Gyergyószárhegyen tartják G. Nagy István Ilián magyarországi író *Csaba királyfi* című székely nemzeti operájának ősbemutatóját. A szerző az MTI-nek elmondta, négy hónapja dolgozik Erdélyben a mű színpadra állításán. A *Csaba királyfi* szövegkönyvét és a műverszéit egyaránt a magyarországi író írta, akár csak a teljes dalanyagot. Az opera hangszerelésére a szerző az erdélyi Bene Zol-

Arany színbe borul a budapesti Parlament

Idén Pápai Lajos győri megyéspüspök mondja a budapesti Szent István-bazilika előtti téren tartandó misén a szentbeszédet, a közjogi méltóságok mellett jelen lesz Alberto Bottari de Castello apostoli nuncius is. A szentmisét Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek és a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia tagjai közösen mutatják be. A szertartás után indul útjára a Szent Jobb-körmenet, az államalapító király épen megmaradt ereklyéje. Az állami ünnepség holnap reggel a nemzeti lobogó ünnepélyes felvonásával kezdődik a Kosuth téren, és az esti ünnepi tűzijátékkal zárul. A nap különleges eseménye, hogy új díszkivilágítást kap a Parlament, és az eddigi ezüst helyett arany színbe vonja az épületet. (Gy. Z.)

tánt kérte fel, a mű színpadra állításával pedig Orza Călin rendezőt bízta meg.

Színes kavalkád Udvarhelyen

Székelyudvarhelyen három napon át tartó rendezvénysorozattal ünneplik Szent István napját. Az ünnepség ma délután 5 órakor kezdődik, a lakosságot az Udvarhelyszéki Fúvószekerek, az Udvarhelyszéki Hagyományörző Huszárok és a Boróka Néptánczenekar hívja ünnepelni. A nap a *Korona, jogar és címerpajzsok* kiállítás megnyitójával folytatódik, színpadra lép a gyergyószentmiklósi Step Dance táncegyüttes is valamint

olyan neves zenekarok biztosítják a talpalávalót, mint a Gyergyóalfalusi Domokos Pál Péter Egyesület cigányzenekara és az Ég és Föld együttes. A holnap délelőtti rendezvényekre főként a gyerekeket várják, rajzverseny és a Szent Korona modellezése is szerepel a programban. A színpadon a nap folyamán magyarországi és helyi táncegyüttesek váltják majd egymást, népdalokkal, barantabemutatóval szórakoztatják a közönséget. A Városi Könyvtárban fimvetítésre is sor kerül, az érdeklődők az *István a király* című rockoperát tekinthetik meg. A közönség Homoniyk Sándor dalaival nosztalgizhat szombat este, majd Bunta Levente polgár-

mester köszöntője következik, melyet a magyar és székely himnusz eléneklése, valamint a tűzijáték követ. Vasárnap különböző táncgyüttesek, zenekarok fellépése szórakoztatja a nagyérdeműt, majd a rendezvénysorozatot Varga Miklós és a Magna Cum Laude együttes koncertje zárja.

Virágkarnevál és színházavató Váradon

A sokéves hagyományok szerint Debrecen és Nagyvárad önkormányzatai összefogásának köszönhetően az augusztus 20-i Debreceni Virágkarnevál másnapján Nagyváradon is felvonul néhány virágkocsi, amire az idén is a *Nyitott ablak Európára* elnevezésű rendezvény keretében kerül sor. A felvonulás szombaton 14 órakor indul a Dacia sugárútról a főtéri parkolóiig, ahol 19 óráig lehet megcsodálni a virág-alapú kreációkat. Este 21 órától pedig a magyarországi Experidance táncársulat fellépésével nyitja meg kaput Nagyvárad vadonatúj nyári színháza. A szabadtéri nyári színházat, amely 800 férőhellyel várja a nézőket, a nagyváradai vár Csonka-bástyájában alakították ki. ◀

Megújul a váradi filharmónia

Totka László

► „Az utolsó száz méteren belül érkeztek a Nagyvárad Állami Filharmónia 2011–2012-es évadat megelőző karbantartási és felújítási munkálatok, az intézmény készen áll a 62. szimfonikus zenéi évadának megnyitására” – jelentette ki tegnapi sajtótájékoztatóján Tódor Albert, a filharmónia menedzser-igazgatója. Elmondása szerint modernizálták az intézmény egyes részeit, szeptemberben már csak a tető egyes részeinek szigetelése van hátra. „Mindent, amit önerőből meg lehetett tenni, azt megcsináltuk” – fogalma-

zott Tódor. Az új évadban mintegy 40 koncerttel várják a komolyzene kedvelőit, a programot az előző évadban végzett kérdőívész közvélemény-kutatás alapján alakították ki. A szeptember 15-i nyitókonzerten Bartók Béla és George Enescu emléke előtt tisztelegnek, a zeneóriások születésének 130. évfordulója alkalmából. „A programban szerepel vokálszimfonikus, illetve zongorahangverseny és számos neves meghívott művész gazdagítja az új évad művészeti felhozatalát” – tájékoztatott Foica Vasile művészeti igazgató. Hangsúlyozta, olyan ismert nagy művészek érkeznek

Nagyváradra, mint Radu Popa, Herman Engels, Kulcsár Szabolcs és Selmezi György karmesterek, Ludo Marien akkordeonművész és Sergiu Cârstea trombitaművész. Az intézmény vezetői elmondták, a következő évadban is támogatják a fiatal tehetségeket, akiknek fellépési lehetőséget biztosítanak, ugyanakkor továbbra is dolgoznak azon, a fiatalok is aktív közönségévé váljanak az intézménynek. „Mintegy 800, zenével foglalkozó személy él Nagyváradon. Lehetetlen, hogy közülük ilyen kevesen járjanak a filharmónia hangversenyeire” – panaszkodott Tódor. ◀

Megpezsdült a kincses város

Az utcára költözött rendezvény igazi fesztiválhangulatot kölcsönöz a városnak

A szerző felvétele

Sipos M. Zoltán

► Megtöbbszörözött programjait tegnap a Kolozsvári Magyar Napok – a Farkas utca valósággal pezsgés az élettől, az utcára költözött rendezvény igazi fesztiválhangulatot kölcsönöz a nyári időszakban amúgy csendes kincses városnak. A vásárosok, szakácsok, vándorbábszínházak, népzenezők már kora délelőtt felverték tanyáikat a Farkas utcában, de nem kellett soká várniuk az érdeklődőkre, akik hamar ellepték a helyet. A kürtőskalács-árusok és a laciakonyhákon kívül bőven akadnak bort és különféle pálinkákat kínáló sátrak is a Farkas utcában, de nem képviseltetik alul magukat a kéz-

művesek és könyvárusok sem. A színpadot tegnap a népzenezők uralták, míg a színpad előtt a legkisebbek tanulhattak széki és felcsíki táncokat. Ma délben családos, ifjúsági és gyerekprogramokra kerül sor, bemutatkoznak a XIII. Szent István-napi Néptáncfalalkozón részt vevő együttesek, a művészetek kedvelői látlatvezetésekkel részt vesznek Kolozsvár belvárosi galériáiban, a történelem iránt érdeklődők pedig a Román Országos Levéltárban tehetnek látogatást. A napot Deák Bill Gyula Blues Band-jének koncertje zárja. Szombaton a Városterem Projekt alternatív színházi társulat 12 órás *Maratoni Sorsjáték* című improvizációs előadását mutatja be, es-

te pedig a Kolozsvári Filharmónia és a Kolozsvári Magyar Opera közös előadására invitálják az érdeklődőket. Amint arról lapunkban már beszámoltunk, vasárnap a Kolozsvári Magyar Napok vendégeként a kincses városba látogat Schmitt Pál, Magyarország köztársasági elnöke. „Schmitt Pál köztársasági elnöki minőségében nem hivatalos látogatásra érkezik vasárnap Kolozsvárra” – jelentette ki lapunknak tegnap Szilágyi Mátyás. A kolozsvári főkonzul tájékoztatása szerint Schmitt vasárnap megnyitja a 100 Tagú Cigányzenekar főtéri koncertjét, előtte pedig megkoszorúzza a Szent Mihály-templom mellett levő Márton Áron-szobrot. ◀

HIRDETÉS

www.tuborg.ro

TUBORG GREENFEST
2011. aug. 25–28.
www.felsziget.ro

ROCK

Peninsula Felsziget

IGGY AND THE STOOGES

KASABIAN * GUANO APES * WITHIN TEMPTATION
HAMMERFALL * GENTLEMAN * DANKO JONES * DUB FX * TANKCSAPDA
CHASE & STATUS * SUIE PAPA RODE * PALOTAI VS. DJ VASILE * BELGA * ANIMA SOUND SYSTEM
K'S CHOICE * BORGORE * NICK WARREN * TIGA * N.O.H.A. * SKA CUBANO * MOBY DICK
POKOLGÉP * ZDOB SI ZDOB * GANKSTA ZOLEE ÉS A KARTEL * ALVIN ÉS A MÓKUSOK
TÜNDÉRGROUND * SUIE PAPA RODE * PALOTAI VS. DJ VASILE * BELGA * ANIMA SOUND SYSTEM
MAGASHEGYI UNDERGROUND * PARNÓ GRASZT * VAD FRUTTIK * SUNNERY JAMES & RYAN MARCIANO
SUBSCRIBE * REALITY ENGINE * INTIM TORNA ILLEGÁL * STEREO PALMA * SUBSCRIBE * REALITY ENGINE
INTIM TORNA ILLEGÁL * STEREO PALMA * GUESS WHO * R.O.A. * FADING CIRCLES * KATAPULT * URMA * COMPACT...

új magyar szó

A szerzők fenntartják a műsorszólókat jogait!

„Egyfejű” lett az egészségügy

ÚMSZ

► Új feltételek mellett végezheti munkáját Ritli László frissen kinevezett egészségügyi miniszter, aki tegnap vette át hivatalát elődjétől, Cseke Attilától Bukarestben. A Demokrata-Liberális Párt ugyanis „kapitulált” az Országos Egészségbiztosító Pénztár (CNAS) ügyében, így a biztosító vezetője ezennel az egészségügyi minisztérium államtitkáráként, a tárca vezető alarendeltjeként működik majd – erősítette meg tegnap Borbély László. Az RMDSZ politikai alelnöke szerint a minisztérium és a biztosító viszonyát augusztus 31-én szabályozza majd a kormány. Hozzátette, várhatóan a CNAS vezetőjét is az új miniszter, Ritli László nevezi majd ki.

Szarvánál ragadta meg a bikát

Borbély László tegnap Cseke Attilát ezekkel a szavakkal búcsúztatta, amikor a leköszönő miniszter átadta hivatalát Ritli Lászlónak: „szarvától ragadta meg a bikát”. Az eseményen a búcsúzó tárca vezetője és a hivatalba lépő miniszter is hangsúlyozták: a Cseke-reform legfontosabb kezdeményezéseit foly-

tatni kell. A távozó miniszter a clawback (az ártámogatott gyógyszerek utáni befizetések) fontosságát, az egészségügyi informatizálását emelte ki, és emlékeztetett, minden intézkedés feltétele az arányos finanszírozás.

Vége a „kétfejűségnek”

Cseke Attila úgy fogalmazott: azt sajnálja, hogy hivatali ideje alatt nem tudta megszüntetni az egészségügyi finanszírozásának kettősségét. „Hivatalba lépésem pillanatában jeleztem, hogy a legnagyobb problémák az Országos Egészségbiztosítási Pénztár működtetésével és nem az egészségügyi minisztériummal kapcsolatban merülnek fel. Ma a biztosító nem írhat ki közbeszerzési eljárást az országos gyógyszer-programok működtetéséhez” – tette hozzá Cseke Attila, utalva arra hogy a gyógyszerek beszerzéséhez szükséges pénzről viszont az egészségbiztosító dönt. A politikus szerint a következő időszakban az lesz a legfontosabb változás, hogy a CNAS működését az egészségügyi minisztérium koordinálja, így a minisztériumnak meg lesznek a szükséges eszközei a rendszer átalakításához.

Cseke-ellenes tüntetések. Hasonló sors vár Ritlire is? Fotó: Tofán Levente

Mint arról korábban beszámoltunk, az országos egészségprogramok keretében igénybe vehető gyógyszerellátás – a diabéteszben, a da-

ganatos betegségekben illetve a szervátültetésen átesettek ellátása – akadozott az utóbbi hónapokban, mert a CNAS által biztosított keret

kimertült, az életfontosságú készítményekre nem volt elég pénz. A háromszéki patikusok emiatt egy hétig tiltakozó akciót is tartottak. Nagy András, a Kovászna Megyei Gyógyszerészkamara elnöke figyelmeztetett a jelenlegi finanszírozás visszáságaira. „Fel kell számolni a jelenlegi kétfejű rendszert, amelyben a minisztérium szabja meg az egészségügyi eljárásokat, de finanszírozásuk egy önálló intézményre, a biztosítóra hárul” – hangsúlyozta korábban a háromszéki szakember.

Eddig, és ne tovább

Ritli László megerősítette a Cseke Attila által mondotakat, és úgy fogalmazott, „nem mehetnek a dolgok úgy, mint eddig, mert összemolhat az egészségügyi rendszer”. A biztosító működtetésével kapcsolatban a frissen kinevezett miniszter szerint hatékonyabbá kell tenni az egészségügyi ellátást, például az országos egészségügyi programokat, a kórházak menedzselését, az eddig működésképtelen clawback rendszert. Ritli úgy véli, hogy ha ezek a kezdeményezések megvalósulnak, akkor az egészségügyi költségvetés tartalékai is bővül-

nek. Az új egészségügyi miniszter hangsúlyozta: be kell vezetni az országos egészségügyi programokba a generikus gyógyszerek alkalmazását. Ezek azok a készítmények, amelyek jóval kevesebbe kerülnek, mert nem az eredeti gyártótól szerzi be a minisztérium, a hatóanyaguk viszont megfelel az eddig használt készítmények tartalmának. Cseke Attila utódja szerint az egészségügyi alapellátás rendszerének újragondolására is szükség van.

Ritli időt kért

„Szükség van néhány napos gondolkodási időre, hogy látni lehessen, mi történik a minisztériumnál, mit tesz lehetővé az ország gazdasága, költségvetése. Mindenképpen változtatni kell a kórházközpontú ellátáson, igaz eddig is elhangzott, hogy a háziiorvosi rendszerre kell összpontosítani” – fogalmazott Ritli László, aki többször elismételte a hivatali átvétel ideje alatt, hogy a biztosító és az egészségügyi minisztérium hatásköreinek a rendezése nagyon sok problémát meg fog oldani. „Be kell vonnia a munkába a orvosi kamarát és az érdekvédelmi szervezeteket” – vélekedett az új tárca vezetője. ◀

Vádemelés Csala-ügyben

Hírösszefoglaló

► Lezárta a vizsgálatot a legfőbb ügyészség a tavasszal meggyilkolt gyermekálfalusi alpolgármester ügyében. Csala Zsolt megölése miatt két személy ellen emeltek vádat a hatóságok: Lőrincz Róbertet szándékos emberöléssel, fegyverrel és löszerral való visszaéléssel, Mészáros Józsefet pedig bűnrészességgel vádolják. A vádirat szerint a gyilkosságnak anyagi és szexuális indítéka is volt. Lőrincz állítása szerint az alpolgármester néhány évvel ezelőtt molesztálta őt, később pedig megfosztotta egy telktől. Az eddigi adatok szerint a gyilkosság napján Lőrincz Róbert arra kérte Mészáros Józsefet, hogy gépkocsiján vigye hétvégi házához, itt vette ugyanis magához fegy-

verét a tettes. Mészáros tudta, hogy társa a az alpolgármester lelövését tervezi. Miután a fegyvert magukhoz vették, Lőrincz álarcban és kesztyűben, az erdőn keresztül megközelítette Csala Zsolt nyaralóját, és megvárta, amíg az áldozat egyedül marad. Amikor az alpolgármester a ház mögé ment, Lőrincz meghúzza a ravaszt. A sebesült férfinak sikerült bemenekülnie a házba, de Lőrincz követte, és a csukott ajtón keresztül újból rálőtt. Csala a hátaéra esett, a lábait az ajtónak feszítette, és sikerült telefonon felhívnia azt a személyt, akivel korábban a délutánt töltötte. Lőrincz Róbert végül benyomta az ajtót, és a résen keresztül ismét belelőtt a földön fekvő Csala Zsoltba, aki behalt sérüléseibe. Ezután elrejtette a fegyvert az erdőben a

tettes, majd találkozott Mészáros Józseffel. Néhány nap múlva a két férfi elvette a fegyvert a rejtkehelyről, majd együtt elásták Lőrincz nyaralójának udvarán. Később Lőrincz a meggyilkolt alpolgármester egyik telkén ásta el ismét a fegyvert. A nyomozás során bebizonyosodott, hogy a gyilkosság helyszínén talált üres töltényhüvelyeken Lőrincz Róbert DNS-e található.

Lőrincz vallomásaiban úgy fogalmazott, hogy azért ölte meg Csala Zsoltot, mert az alpolgármester szexuálisan molesztálta őt három évvel korábban. Az eddigi adatok szerint a homoszexuális aktusra a polgármesteri hivatalban került sor. Lőrincz továbbá azt állítja, hogy 2010-ben Csala megfosztotta őt egy telek tulajdonjogától. ◀

Közeledik a pótérettségi

ÚMSZ

► Folyik a pótérettségi előkészítése: hétfőn román nyelvből vizsgázhatnak azok, akiknek a líceumi záróvizsga első nekifutásra nem sikerült. Augusztus 22–24 között a kiemelt nyelvből (magyarból, németből stb.) vizsgázók tudását mérik fel a vizsgaközpontokban. Augusztus 23-án és 24-én idegen nyelvi készségfelmérés lesz. A digi-

tális ismeretek számonkérését augusztus 25–26 között tartják. Az írásbeli vizsgák augusztus 29-én kezdődnek, ezen a napon a román írásbelit tartják. Augusztus 31-én a szakiránynak megfelelő kötelező tantárgy írásbelijére kerül sor, szeptember 2-án a választható tantárgyból szerzett ismereteikről adnak számot a maturanusok. Az eredményeket szeptember 4-én teszik közzé, a végleges ered-

mény azonban – a fellebbezések elbírálása után – csak szeptember 7-én lesz nyilvános. Az oktatásügyi minisztérium közleménye szerint az idei érettségi második fordulóján ugyanazok a biztonsági előírások lesznek érvényben, amelyek a nyári, első vizsgasorozatot is biztosították. Azok, akiket korábban puskázásért, csalásért kizártak a jövő ősszel jelentkezhetnek újra. ◀

HIRDETÉS

Ideje felfrissíteni beteljesült kívánságainak listáját!

13,93%*
éves változó kamat a lej alapú hitelekre
THM: 14,85%

Ön tudja, miről álmodik, mi pedig segítünk a megvalósításban, ráadásul igen előnyös feltételekkel:

- maximálisan igényelhető összeg: 42.000 lej;
- előleg és kezes nélkül;
- ingyenes életbiztosítás a kölcsön teljes futamidejére;
- 0% kezelési költség;
- 0% előtörlesztési díj;
- ingyenes számlanyitás és számlavezetés.

* 10.000 lej értékű személyi kölcsön 7 éves futamidőre, THM: 14,85%, teljes visszafizetendő összeg: 15.708,84 lej.

www.otpbank.ro
0800 88 22 88

otpbank
Megbízunk egymásban

személyi kölcsön

Augusztus 19., péntek

Az év 32. hete és 231. napja, hátravan 134 nap

Ma a **Huba, Bernát, Lajos** nevéket köszöntjük. A Huba magyar eredetű férfinév, jelentése ismeretlen.

A Bernát a germán Bernhard név magyar formája. Elemeinek jelentése: medve és erős.

A Lajos a régi germán Chlodovech névnek a francia Louis formájából származik, jelentése hangos, híres + harc.

Szombaton az **István** nevéket ünnepelem.

Vasárnap **Sámuel és Erika, Franciska** napja lesz.

Évforduló

- 1083 – I. István magyar királyt szentté avatják.
- 1839 – A francia kormány közkinccsé teszi a fényképezést mint képalakító találmányt.
- 1919 – Afganisztán: a függetlenség kikiáltásának napja
- Szombat, augusztus 20.**
- Magyarország nemzeti és állami ünnepe.
- 1953 – Budapesten megnyitja kapuit a Népstadion (mai neve: Puskás Ferenc Stadion).
- 1966 – Megrendezik az első Debreceni Virágkarnevet.
- Vasárnap, augusztus 21.**
- 1541 – A törökök felmentik az ostromlott Budát.
- 1959 – Eisenhower ame-

rikai elnök rendelete értelmében Hawaii az USA 50. tagállamává válik.

Vicc

Két férfi ráérősen megy az állomáson a szerelvény felé. A vonat hirtelen megindul. Azok ketten elkezdnek szaladni a vonaton. Az egyiknek sikerül felugrani. Amelyik lemaradt, elkezd éktelelni a röhögni. Egy vasutas megkérdi:
– Miért nevet uram, hiszen lekéste a vonatot?
– Az igaz, hogy lekéstem, de a sógorom csak kikísért.

Recept

Cukkinikrémlés
Hozzávalók: 3 gerezd fokhagyma, fél fej hagyma, 3 kis cukkini, 2 dl tejszín, 2 dl tejszín, só, bors, szerecsendió, olívaolaj, 2 teáskanál étkezési keményítő.
Elkészítés: A cukkinik egyik felét meghámozzuk, a másikat alaposan megmossuk. Apróra kockázzuk, és a megdinsztelt hagymán, fokhagymán puhára pároljuk. Sózzuk, borsozzuk. Ha megfőtt, turmixgépben vagy botmixerrel pürésítjük, felöntjük 1 liter vízzel, felforraljuk. A tejszínnel és a keményítővel besűrítjük, majd ha felforrt, a tetejére egy kevés szerecsendiót reszelünk. Pírtott zsemlekocakával tálaljuk.

Ma

Készült: Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

Meleg, száraz levegő alakítja az időjárást. Ennek köszönhetően túlnyomórészt derült, napos idő várható, felhők csak időnként jelenhetnek meg az égen. Csapadéknak kicsi a valószínűsége. Napos, nyári nap ígérkezik.

Jelleg	derült, napos idő	Délutáni hőmérséklet	31°C	Holnap hajnali hőmérséklet	18°C
Arad	derült, napos idő		25°C		14°C
Brassó	derült, napos idő		32°C		18°C
Bukarest	derült, napos idő		25°C		14°C
Csikszereda	derült, napos idő		30°C		15°C
Kolozsvár	derült, napos idő		27°C		14°C
Marosvásárhely	napsütés felhőkkel		31°C		19°C
Nagyvárad	derült, napos idő		30°C		18°C
Szatmárnémeti	derült, napos idő		33°C		18°C
Temesvár	derült, napos idő				

A következő napok időjárása

Szombat
24°C, 32°C
Marad a napos, csapadékmentes időjárás. Gyenge vagy mérsékelt lesz a légmozgás.

Vasárnap
22°C, 27°C
Folytatódik a napos idő. A hegyvidéki területeken alakulhat ki futó zápor. Kellemes idő várható.

új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
Bukarest, 3. kerület, Lipszani u. 29-31. sz., I. emelet. Telefon/fax: 021/317-8847, E-mail: office@maszol.ro

Postacím:
Redacția „Új Magyar Szó” OP 15, CP 40, sector 5, București

Mb. felelős szerkesztő:
Salamon Márton László

Vezető szerkesztő:
Cseke Péter Tamás

Vezető publicista:
Agoston Hugó

Főmunkatársak:
Ady András, Bíró Béla, Krebsz János, Gyulay Zoltán, Sebestyén Mihály, Székedi Ferenc, Székely Ervin

Szerkesztők:
Moldován Árpád Zolt (Aktuális)
Bogdán Tibor (Hátér)
Szakács Zsuzsanna (Gazdaság)
Turós-Jakab László (Sport)
Farkas István (Kultúra, Média)
Orosz Anna (Életmód)
Szonda Szabolcs (Színkép)

Olvasószerkesztő:
Osváth Annamária, Toth Réka

Tudósítók:
Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0788-715876 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyvárad), Baloga-Tamás Erika – 0746-375775 (Székelyudvarhely), Kovács Zsolt – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Fotóriporter, képszerkesztő:
Tofán Levente

Grafikus:
Horváth István

Tördelőszerkesztők:
Lőrincz Imola, Szabó Ildikó Erzsébet

Kiadja a Scripta Kiadó Rt.

Terjesztési menedzser:
Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak:
Baricz István – 0788-488739
Keresztes Csaba – 0746-100830 (Gyergyó), Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilágy)

Logtanácsos:
Czédly József

A hatos lottó nyerőszámai:
8, 3, 11, 1, 10, 36.

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)
Bolygója jótékony hatására aktivitása felfokozott. Az új kenyér ünnepét töltse vidám családi vagy baráti körben. Sok beszélgetésre, szórakozásra kerülhet sor.

BIKA (IV. 21.–V. 20.)
Társaságban, ünnepi hangulatban töltheti az augusztus 20-ai programokat. Az esti tűzijáték ragyogása elbűvöli, csodálatos élményt nyújt.

IKREK (V. 21.–VI. 21.)
Kis időre felejtse el a hétköznapi teendőket, vegyen részt az új kenyér megszegésének ünnepén. Élvezheti a nyüzsgést, a baráti beszélgetéseket.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)
Kedves önmek Szent István ünnepe, szereti az ünnep felemelő hangulatát. Aktív pihenésre kiválóan alkalmas az idő.

OROSZLÁN (VII. 23.–VII. 23.)
Most kicsit ön körül forog a világ, és ezt élvezi. Baráti, rokon társaságban töltheti a hét végét. Párja apró figyelemmel kedveskedik, ami jólesik önnek.

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)
Csodás, ünnep előtti a hangulata, ezért szívesen tölti idejét szerettei körében. Valami kedvező esemény is történik, ami ráirányítja a figyelmet családjára.

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)
Őn jobbját magánéletét és az ünnepre készülődve csinósítja otthonát. Egy váratlan esemény azonban alapos felfordulást okoz otthonában vagy családi körben.

SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)
Szüksége van egy kis lelki felfrisülésre. Felvetődik egy nagyszerű buli lehetősége. Szakítson időt a szórakozásra is.

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)
Nem baj, ha a hét végére gyorsítja a tempót. Mondja ki hangosan, amit gondol, még akkor is, ha tudja, valaki nem fog egyetérteni. Adhat és kaphat támogatást.

BAK (XII. 22.–I. 20.)
Szent István napját, az új kenyér ünnepét ön mindig nagyra tartotta, s most is jó érzés uralkodik lelkében. Eseménydús, változatos programokat tervezhet.

VÍZöntő (I. 21.–II. 19.)
Az alkotmányünnepi programok önt is a szabadba csábítják. Találkozzhat régi ismerősökkel, barátokkal, akiket elhanyagolt az utóbbi időben.

HALAK (II. 20.–III. 20.)
A Szent István-ünnepi eseményeken keresse a találkozást azokkal a kedves személyekkel, akiket már régen látott. A hangulata a vidámságon, a kikapcsolódáson van.

Mérgezés

Karcsi eleget hallotta, hogy éjszakai vonaton idegenektől nem tanácsos innivalót elfogadni, de erről a kedves vidéki néniről feltételezni sem merete volna, hogy valójában egy párhuzamos dimenzióból érkezett sárkánygíyk...

Horváth István

***	ILYEN CSATÁR A CENTER	KILÉTÉ MEGÁLLAPÍTÓ	... BRANCO; BRAZIL VÁROS	IGEVÉ-ZÖDÉS	MEGVALTO	AZ ELSŐ BETÜNK	***	ÜTEMESEN LÉPEGET	ÁLTALÁNOS (RÓV.)
FEJFEDŐ RÉSZÉ							FIATALOS KÖSZÖNÉS		
RÓTVAD BECÉZVE						TALIGÁN SZÁLLIT	APA, BIZALMASAN		
ÁLLATKERT				INDULÁS, RAJT			EGYIK ÓRAHANG		
ÉV NÉLKÜL (RÓV.)			GÖDRÖT KÉSZÍTÉTO	ÁTMEGY AZ ÚTON					IPARI ÜZEM
OSZLOPKKAL HATÁROLT FOLYOSO			ÚJSÁGCCIKK						
***	IDŐTLEN IDOKIG					FÁBAN PERCEG			
LÁDABÓL EMEI	KIHAGYÁS (RÓV.)					GÁBOR			NÉMA UKÁZI
SZOMJ-OLTÓ					BARLANG NYÍLÁSA				PÁROS SZÉFI
... DOG; MELEG-SZENDVICS				ÜGYETLEN, BAMBA	EGYETLE-NEMI				

MÉDIAPARTNEREK

Rajtol az új Liga-2-idény

Labdarúgás

Turós-Jakab László

► Szombaton megkezdődik a labdarúgó-Liga-2 2011–12-es idényének küzdelemesorozata is. A második csoportban mindjárt csúcsrangadóval indul a pontvadászat: pénteken, 20.30 órától, a Poli a Nagyvárad Biha FC-t fogadja a temesvári Dan Păltinișanu stadionban.

Az élvonalból a temesváriakhoz hasonlóan licencproblémák miatt kizárt Besztercei Gloria Târgovișten kezd, a Chindia ellen. Ez a mérkőzés szombaton, 11 órakor kezdődik, csakúgy, mint a Nagyvárad Luceafărul–Dévai Mureșul-, Nagybányai Máramaros FC–FC Argeș Pitești-, CSM Râmnicu Vâlcea és CSM Slati-

Alexa és Zicu nélkül is a másodosztályba száműzött Temesvári Poli célja a feljutás

na–ALRO Slatina-találkozó. Szombaton este 8 órakor a Severin a Tordai Ari-

esult fogadja. Az első csoportban pénteken, a FC Snagov–Gloria Buzău-mér-

kőzés nyitja a sort. Szombaton, 11 órától FC Botoșani–CF Brăila, Astra II Giur-

giu–Victoria Brănești, CS Otopeni–Săgeata Năvodari, Konstancai Viitorul–Galaci Dunărea, Bákói FCM–Konstancai Farul, ACS MU Politehnica Iași-Bukaresti Dinamo II és Callatis Mangalia–Delta Tulcea-találkozók rendeznek.

Miután a Román Labdarúgó-szövetségnek nem sikerült csomagok formájában értékesíteni a televíziós közvetítési jogokat, az adók maguk tárgyaltak a csapatokkal. Következésképpen a 2011/12-es idényben a Digi Sport közvetíti a második csoport három meghatározó csapatának, a Temesvári Polinak, a Bihar FC-nek és az UTA-nak a mérkőzéseit, a GSP Tv pedig a Dinamo II-t választotta. A Sport.ro Hagi csapatával, a Konstancai Viitorullal tárgyal, mások iránt egyelőre nincs érdeklődés. ◀

Röviden

Liga-1, negyedik forduló

A labdarúgó-Liga-1 4. fordulójának mérkőzéseit ismét négy napra osztották el. A műsor és a tévéközvetítések: pénteken: Marosvásárhelyi MFC–CS Mioveni (18.30 óra, DigiSport); szombaton: Galaci Oțelul–Brassói FC (19 óra, DigiSport), Kolozsvári U–Petrolul Ploiești (21.30 óra, DigiSport); vasárnap: Sportul Studentesc–Dinamo (18 óra, DigiSport), Rapid–Concordia Chiajna (19.30 óra, DolceSport), SC Vaslui–Ceahlăul Piatra Neamț (20 óra, DigiSport), Astra Ploiești–Steaua (22 óra, DigiSport); hétfőn: Medgyesi Gaz Metan–Szebeni Voința (18.45 óra, DigiSport) és Pandurii Tg. Jiu–Kolozsvári CFR 1907 (20.30 óra, Antena 1).

Hazai sikerek a BL-ben

A vendég csapatok egyetlen pontot sem szereztek a labdarúgó-Bajnokok Ligája-selejtező negyedik fordulójának szerdai mérkőzésein. Eredmények és a gólszerzők: Krakkói Wisła (lengyel) –APOEL Nicosia (ciprusi) 1-0 (Malecki), Maccabi Haifa (izraeli)–Genk (belga) 2-1 (Amasha, Dvalishvili, Barda), Záhgrabi Dinamo (horvát)–FF Malmö (svéd) 4-1 (Sammir 2, Rukavina, Beciraj, Mehmeti), Odense (dán) –Villarreal (spanyol) 1-0 (Andreasen), Bayern München (német)–FC Zürich (svájci) 2-0 (Schweinsteiger, Robben).

Botladozik a bajnok

A címvédő Videoton 0-0-t játszott Siófokon a magyar labdarúgó-OTP Bank Liga 1. fordulójából elhalasztott és szerdán este pótoltt mérkőzésén, írja az MTI. A székesfehérváriak 14 év után továbbra is nyeretlenek a Balaton partján, s a jelenlegi bajnokságban még nem győztek idegenben. Hét pontjával a Videoton a nyolcadik helyet foglalja el a táblázaton, míg a Siófok (5 pont) a tizediket. Ma már a 6. forduló keretében játszanak, a Sport 1 19 órai kezdettel közvetíti a Zalaegerszeg–Vasas-mérkőzést. A további menetrend: augusztus 20., szombat: Pápa–Debrecen (16 óra, Sport 1 – élő), Videoton–Pécs (18.30 óra, Sport 1 – élő), Paks–Győr, Kecskemét–Honvéd, Siófok–Kaposvár. augusztus 21., vasárnap: Újpest–Diósgyőr, Ferencváros–Haladás (19 óra, Sport 1 – felvételről).

Legyőzték az albánokat

A férfi kosárlabda Európa-bajnokság B-divíziójának B csoportjában Románia 79-78-ra nyert tegnap Albánia ellen és 10 ponttal feljött a táblázat második helyére. Vasárnap Azerbajdzsán–Románia-mérkőzést rendeznek, szerdán pedig a fehér-oroszok lesznek a trikolórok ellenfelei.

Továbbjutott a Győr

Teremlabdarúgás

ÚMSZ

► Mindhárom ellenfelét legyőzte és továbbjutott a magyar bajnok Rába ETO az UEFA Futsal Kupa bécsi előselejtező tornájából. A győriek 9-0-ra verték az észt Anzsi Tallint, 6-1-re az angol Helvécia Londont és 10-3-ra a házigazda Stella Rosát és ezáltal felkerültek a 24 csapatos főtáblára. Az osztrák fővárosban Harnisch (6), Gyurcsányi (5), Al-Ioani (5), Dróth (3), Dobre (2), Lódi (2), De Lima és Bárdosi volt eredményes, Ioan Al-Ioani és Gabriel Dobre is a román válogatott tagja, utóbbi a győriek legújabb szerzeménye. A legjobb 16 közé jutást tervező magyarok a következő körben a spanyol FC Barcelona és a házigazda lett FK Nikars Riga mellett az előselejtezőtornák C csoportjának győztesével találkoznak szeptember 24-e és október 2-a között. A kvartettből az első kettő jut tovább. A C előselejtező csoport győztese lapzárta után dőlt el a két százszázalékos csapat, a bosnyák KMF Leotar Trebinje és a moldovai Kisinyovi FC Tornado összecsapásán. A román bajnok Marosvásárhelyi City'us a csoportkörben kapcsolódik be az UEFA Futsal Cup-sorozatba, az A betűjelű kvartett tagjaként. A négyesben szerepel még az olasz Marca Futsal és a horvát MNK Split, valamint az A előselejtező csoport győztese. Utóbbiban a finn FS Ilves Tampere, a montenegrói KMF Bajo Pivljanin, a német SD Croatia Berlin és a házigazda skót Perth Saltires vívott körmérkőzést az egyetlen továbbjutó helyért. Bár az FS Ilves–Perth Saltires-mérkőzés csak lapzárta után ért véget, a finnek továbbjutása már korábban eldőlt. ◀

Világbajnokság Dél-Koreában

Atlétika

T. J. L.

► A román és a magyar szakszövetség is keretet hirdetett az augusztus 27. és szeptember 4. között, a dél-koreai Teguban esedékes felnőtt atlétikai világbajnokságra. A Román Atlétikai Szövetség már az országos bajnokság előtt lezögezte, hogy csak azok utazhatnak Teguba, akik A-szintű ötkarikás kvótát érnek el. A döntés két áldozata Adelina Gavrilă és

Viorica Țigău, akik „csak” B-szintű kvóta teljesítésével nyertek ob-t (14,23 m-rel hármassugrásban és 6,71 m-rel távolugrásban) következésképpen nem utazhatnak Dél-Koreába.

A vb-n Romániát így mindössze nyolc atléta képviseli. Éremesélyes Nicoleta Grasu (diszkosz) és Bianca Perie (kalapács), illetve Marian Oprea (hármassugrás), a többiek pedig Cristina Casandra (3000 m akadály), Esthera Petre (magas), Claudiu Ștef (20 km gyaloglás), Andreea Ogrăzeanu (100 és

200 m) és Marius Ionescu (maratoni futás).

A Magyar Atlétikai Szövetség tizennégy versenyzőt nevezését küldte el. A csapatban heten képviselik a dobó szakágat (Fazekas Róbert – diszkosz, Kürthy Lajos – súly, Kővágó Zoltán – diszkosz, Németh Kristóf – kalapács, Pars Krisztián – kalapács, Márton Anita – súly és Orbán Éva – kalapács), míg a futószámokban öten indulnak (Baji Balázs – 110 m gát, Kazi Tamás – 800 m, Kiss Dániel – 110 m gát, Minczér Albert – 3000 m

akadály és Papp Krisztina – 10.000 m). Egy-egy versenyző áll rajthoz hétpróbában (Farkas Györgyi) és 20 km-es gyaloglásban (Madarász Viktória). A csapat egy része a Kínában zajló Universiádéról utazik majd át Dél-Koreába, a többiek pedig 19-én, pénteken reggel indulnak.

Akárcsak a románnak, a magyar csapatnak is legalább egy érem megszerzése a célja, ezt pedig az Eb-harmadik kalapácsvető Pars Krisztiántól vagy/és a diszkoszvető Kővágó Zoltántól várják. ◀

Három a Barca igaza

Labdarúgás

Híresszefoglaló

► Sorozatban három Spanyol Szuperkupa: az FC Barcelona képtelen veszíteni e trófea sorozatában. Szerdán éjjel, a Nou Campon, a spanyol bajnok Barca 3-2-re verte a kupagyőztes Real Madridot és 5-4-es összesítéssel jutott ismét a serleg birtokába, a klub történetében immár tizedszer.

A katalánok végig irányítottak, Iniesta góljára Ronaldo, Messiére pedig Benzema válaszolt, hogy az argentin sztár második találatát már felelet nélkül maradjon. A 82. percben cseréként pályára lépett a katalánok új szerzeménye, Cesc Fabregas. Az idei ötödik El Clásico botrányba fulladt, miután az utolsó másodpercekben Marcelo csúnyán felrúgta Fabregast. A tettet kiállították, de piros lapot kapott a kakaskodásban élen járó Villa (Barcelona) és Özil (Real) is. Mourinho Tito Villanova szemébe nyúlt, mire a Barcelona másod-

Lionel Messi ismét brillirozott az ősi vetélytárs ellen: két gólt is rúgott a Madridnak

edzője kilökte a pályáról a madridiak sztártrénerét. A találkozó 18. percében Cristiano Ronaldo századik gólját lőtte a királyi gárda színeiben. Korábban a Manchester Unitedtől 2009-ben kivásárolt portugál csatár 67-szer volt eredményes a Primera Divisiónban, 13-szor a Bajnokok Ligájában, 7-szer a (Spanyol) Királyi Kupában és 12-szer barátságos mérkőzéseken.

Megeshet, hogy a két szuper csapat ezek után kis szünetet vesz, csakúgy, mint a Primera División többi 18 együttese. Egyre valószínűbb ugyanis, hogy a hétvégi rajtsztrájk miatt elmarad. A Spanyol Labdarúgók Szövetsége (AFE) már a múlt héten bejelentette, hogy a játékosok nem veszik fel a munkát az első két bajnoki fordulóban. A szervezet elnöke, Luis Rubiales kijelentette: a focis-

ták addig nem lépnek pályára, amíg az AFE meg nem egyezik a profi ligával (LFP) a kollektív szerződésekről. A futballisták nem több pénzt kérnek, hanem biztosítékot szeretnének arra az esetre, ha a klubok elmaradnak a fizetésekkel. Ha mégis elindul az új spanyol pontvadászat, a Real Madrid az Athletic Bilbao fogadja, a Barcelona pedig a Málagához látogat. ◀

Idők, terek, igények fonatai

Bandi Kati képzőművész úgy véli, a hazai alkotóknak a kortárs valóság miatt gyakran „ügyeskedniük kell”

„A világ legszebb boltja” kitüntetést vehette át a napokban Los Angelesben annak a bukaresti luxusékszerboltnak a tulajdonosa, amelynek kiállításjellegű berendezését egy marosvásárhelyi képzőművészcsapat tervezte meg; ennek tagja volt interjúalanyunk is – Adrian Bobletec, Fodor Sándor, Gyarmathy János, Kiss Levente és Nagy Attila mellett. Beszélgetésünk egyik munkája, a Vaslédi a tavalyi Ariadné textilművészeti kiállításon is látható volt, és elnyerte a közönség szavazata alapján a második díjat. Bandi Katit munkájáról, művészet és mindennapok kapcsolatáról kérdeztük.

Antal Erika

► Mít jelent a képzőművész számára ez a díj?

– Sokat jelent, pénzben ugyan semmit, de amúgy nagyon sokat, hiszen a megmérettetési igény állandóan jelen van az emberben, és ez természetesen összehasonlításban történik, és ha a legjobbnak jön ki az ember, akkor örvend ennek, hiszen ki-re nem hat ösztönzően?

► Az ideji Ariadnéról hiányzott Bandi Kati alkotása, mert, mint mondta, ez egy olyan szakma, amelyet nem lehet vagy nem szabad elsietni, időigényes, energiaigényes.

– Nem lehet, nemhogy nem szabad, nem lehet elsietni. Ezt egyébként a múltkor itt járt magyarországi művész-kollégák is megerősítették, amikor azt mondták, hogy nagyon szép a kiállítás, de Magyarországon nemhiába tartják biennále, illetve triennále formájában a hasonló tárlatokat. Tehát ez egy rettenetesen időigényes műfaj, a kísérleti darabokat az ember nem egy ilyen lélegzetű vagy egy ilyen nivójú kiállításon mutatja be, hanem egy csuklógyakorlat formájú, „gyertek, gyerekek, álljunk össze, és mutassunk be egy jópofaságot” típusún, de amikor már konklúziókat mutatunk, akkor az már sokkal súlyosabb.

► Aki textilművészetre adja a fejét, eleve számol az- al, hogy ez esetben évek szükségesek ahhoz, hogy elkészüljön valamivel?

– Tudatában kellene ennek lenni, de az ember pályaválasztáskor nincs tudatában, főleg, ha még nagyon fiatal. A másik szempont viszont, hogy a dolgok nálunk másképp működnek, mint sok más, hozzánk képest gyakor-

lottabb helyeken, azaz, hogy mi itt megszoktuk, hogy egy kicsit néha ügyeskednünk kell. Mit néha? Állandóan ügyeskednünk kell, át kell ugorunk fázisokat, lépéseket, és nincs mindig a műfaj javára, bármilyen műfajról is beszélünk. Nálunk emiatt egy kicsit elhúzódtott, megnyúlt a művészettörténetben modernista próbálkozások időszakaként jelzett periódus, mi vissza-visszatérünk, vagy túl gyakran térünk vissza, vagyis túl hosszú a kamazskorunk.

► Egy textilművésznek, ha egy faliszőnyegen dolgozik egy évig, közben azért egyébbel is kell foglalkoznia...

– Jobb helyeken ez azért fér bele úgy, hogy nem sínyle meg a művészet sem, mert meg tudják fizetni a kivitelezőt. Mi itthon nem tudjuk megfizetni. Tőlünk nyugatabbra megfizetik a kivitelezőt, és közben csinálják a kiegészítő műfajokat, festenek, dizájnolnak, és azalatt a megfelelő minőségben elkészül a kárpit is. Itthon nincsen erre lehetőség, a kárpitot is saját kezűleg kell összeszarni, nem értéktétel ez, hanem helyzetleírás, kénytelen saját kezével kivitelezni, gyorsan, közben a kiegészítő műfajokról sem mondhat le az ember, a pénzkereső kiegészítő műfajról sem, a továbbképzésről sem.

► Szerencsés az, akinek olyan a pénzkereső foglalkozása, hogy a művészettel párosul, például a divattervezés.

– Elvileg így van, a gyakorlat sokkal prózaibb, a kompromisszumok tömkelegét kénytelen az ember megkötni. Azzal szoktam vigasztalni magam, hogy ez mindig is így volt, az emberiség története folyamán, mindig szol-

gálni kellett valamit vagy valakit. Mindig minden valamiért történik, ezt tekintetbe kell venni. Csakhogy az embernek pont azok a szempontok nem tetszenek, amelyek pont neki kell tekintetbe vennie.

► Ha megtervez egy szép ruhát, nem érzi kevesebbnek magát, és azt sem, hogy valami mást kellett volna csinálnia ez idő alatt.

– Természetesen nem, hiszen a divattervezés egy iparművészeti műfaj. Ez teljesen rendben van. Olyankor érzem magam egyenesen megálázva, amikor a kliens, akit ki kell szolgálnom, hiszen ebből élek, megköti kezem-lábam; olyankor szívem szerint megtagadnám azt a termetet, de nem tehetem, mert az is az én kezemből került ki. A szomorú az, hogy a kliensek műveltségén múlik ez a dolog. Az a néhány jár a legjobban, aki van annyira felvilágosult nézetű, hogy teljesen rám bizza magát, úgy jön be, hogy csak a ruha felhasználási helyzetét nevezi meg, és tovább rám bizza. Ehhez már nyitottság kell.

► A jövő évi Ariadnéra készül már?

– Igen, de még nem tudom, mit hoz a jövő, most a hímzés a legújabb rögeszmém. Végül is textiles vagyok, a textilen belül, amikor kiállítási tárgyra gondolok, és az nem ruha formájú, akkor falra akasztható textiliáról lehet szó. Falra pedig a textiles a hagyományos technikákban gondolkodik. Vagy szó, vagy rátétes technikát alkalmaz. A szövésről nagyon hamar lemondtam, nagyon fiatal koromban gyakoroltam, de úgy döntöttem, nem nekem való, utána a rátétes technika következett, majd szalagokból szőttem. Tavaly elkezdtem a hímzés gondol-

Fotó: Bandi Kati személyes fotótárából

tával játszadozni, rettenetesen időigényes, még akkor is, ha gépi hímzésről van szó, mert kézzel kell sétáltatni a gép alatt azt a hímzőrámát. A tervem ehhez kötődik, aztán meglátjuk, mit sikerül.

► Újdonságnak mondták, amikor festményeiből állított ki néhány éve, bár akkor ön azt mondta, ez sem annyira új.

– Persze, hogy nem újdonság, mert annak idején, amikor az én generációm felvételizett a képzőművészeti főiskolára, ugyanazok a vizsgatárgyak voltak, mint a festészetre, a szobrászatra, a grafikára, vagyis egyforma igényeket támasztottak a grafikusokkal, textilesekkel, szobrászokkal szemben, mindenkinek kellett tudnia festeni, rajzolni, komponálni, embert rajzolni, portrét mintázni. Azóta sokkal jobban szakosodott, leszűkült az igényrendszer, ami szerintem visszalépés, de lehet, hogy nálam ez így rögzült, hogy ha valami szegényedik, az csak rosszabb lehet, hiszen nincs betekintése más területre.

► Pályaválasztásában befolyásolta édesapja, Bandi Dezső, az ismert néprajzkutató, iparművész?

– Mindenképpen művészpályára készített fel. Azt, hogy

gedett. Amikor ezt duzzogva megbeszéltem vele, hogy bezzeg másnak tudod mondani, milyen nagyszerű, tőlem pedig sajnálok a dicséretet, akkor az volt a válasz, hogy persze, tőled elvárom és az a természetes, ha jól csinálod. Nem tudom, mennyire volt részéről ez egy engem vigasztaló válasz, ez már örök talány marad. Mindenesetre ritkábban mondta, ritkábban adott hangot az elégedettségének, gyakrabban a kritikájának.

► Érezte, hogy az ő árnyékában többet kell teljesítenie?

– Igen. Éreztem ezt is, a mai napig érzem, de nyilván a mostani életkoromban ezt már ösztönzőnek tekintem, nem pedig nagy fekete felhőnek. Ugyanakkor természetesen éreztem a pozitívumait is, az elismeréseket, amiért nem mindig dolgoztam meg – vagy inkább nevezem megelégedeztetéssel bizalomnak. Ami szintén nagyon elkötelező dolog, hiszen ha már megelégedezték, az embernek azt meg kell szolgálnia.

► Bandi Dezső hagyatékát digitalizálják. Ez hogyan történik?

– Annak idején, az apám temetésén Tófalvi Zoltán megígérte, hogy összeállítja, könyvformába rendezi az apám munkásságát. Ennek az előfeltétele, hogy a kéziratosokat, a megjelentetett újságcikkeket, az óriási mennyiségű fotóanyagot, amely a hagyatékában van, elektronikus formába kell áttenni, áttekinthetőbbé tenni, így valamelyest könnyebb munkanyaggá válik. A digitalizálásnak létezik megfelelő technológiája, a szovátai Teleki Oktatási Központnak van is erre lehetősége, szakember is, műszer is. Békéscsabáról elhoztuk a teljes anyagot Szovátára, ahol ez a digitalizálás folyik. Azt mondták, rettenetesen nagy munka, minimum fél év, ha napi nyolc órában csinálják.

Bandi Kati (1952, Marosvásárhely)

Textilművész, divattervező. Szülővárosában érettségizik, majd Kolozsváron, a Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola textilművészet szakán diplomázik 1976-ban. Először 1972-ben vesz részt közös tárlaton, első egyéni kiállítása 1979-ben volt. Marosvásárhelyi képzőművészeti életének egyik meghatározó egyénisége. Munkái szinte valamennyi közös tárlaton láthatók, ezenkívül több egyéni kiállítással is megörvendeztette a közönséget. Számos díj kitüntette.

„Jaj a legyőzötteknek”

Gyűlöletturizmus

Nyíri Pál
NÉPSZABADSÁG

A Brit Nemzeti Párt volt londoni körzeti titkára, Chris Hurst, aki a Magyar Sziget fesztiválon náci karlendítéssel üdvözölte Saga énekesnőt, gyűlöletturizta-ként járt Magyarországon.

Bár a Magyar Sziget célja a fesztivál honlapja szerint a „nemzetébresztő keresztes harc”, tehát a „nemzettársakat” hivatott megszólítani, a szervezők meglepéssel nyugtázzák, hogy a rendezvény Európa legnagyobb „nemzeti fesztiválja”, mindenféle-fajta fajvédő, idegen-gyűlölő és antiszemita éves dzsemborijává vált. Idén például Sagát, a svéd énekesnőt láthatta vendégül, aki nemcsak a nemzetközi fehér fajvédő mozgalom üdvöskéje (egy kritikusok szerint: Madonnája), de Anders Behring Breivik, a norvég tömeggyilkos műzsjája is.

A Magyar Sziget eme sikere nyilván annak köszönhető, hogy látogatói olyankor mondhatnak és tehetnek a fesztiválon, amit otthoni környezetükben nem. Még a szélsőségesnek elkönyvelt Brit Nemzeti Párt is azonnal kizárta Hurstot, miután a karlendítéses hír megjelent. A gyűlölet- vagy pontosabban intoleranciaturizmus, akár a turizmus más formái, Victor Turner antropológus kifejezésével liminális élményt nyújt, amelyben a hétköznapi tabuk feloldódnak. Ráadásul a magyar „nemzetépítők” között a Nyugat-Európában – ideológiájuk növekvő népszerűsége ellenére – még mindig stigmatizált, deviánsnak tekintett fajvédők normálisnak, sőt talán éppen nyugati tapasztalataik miatt, intellektuális figyelemre érdemesnek tűnnek. Chris Hurst korábban előadásokat is tartott Jobbik-alapszervezeteknek.

Magyarország azonban a fesztivál keretein túl is jó hely mindazoknak, akik kényelmentlenül érzik magukat egy plurális társadalomban. Magyarországon nem érhetne volna Anders Breivik az a trauma, hogy egy politikai párt nyári táborában barna vagy fekete bőrű közönséget lát, alig vannak ugyanis bevándorlók, és azok is főleg „nemzettársak”. Senki sem csinál botrányt, ha egy afrikait vagy egy cigányt nem engednek be egy szórakozóhelyre.

A Mein Kampf, az auschwitzos pólók és más náci kellékek a Magyar Szigeten túl sem keltenek különösebb feltűnést, hogy a nagy-magyarországos matrikákról és a világháborús magyar történelemre utaló divatcikkekről ne is beszéljünk. Mi sem jellemzi jobban a helyzetet, mint hogy a találó nevű Zagya országgyűlési képviselőnek eszébe

sem jutott mentegetőzni a fesztiválon megvásárolható náci emléktárgyak miatt, amikor a rendezők nevében etikai vétséggel vádolta a karlendítésről tudósító angol bulvárlap tudósítót és pert helyezett kilátásba ellenük. Magyarországon az ilyen mentegetőzés szükségtelen, nincs is rá példa. Növekvő migrációellenesség ide vagy oda, Nyugat-Európa aligha lesz még egyszer tiszta fehér. Ráadásul a migrációellenességet több nyugat-európai országban is azzal szokás indokolni, hogy a migránsok bizonyos etnikai vagy vallási csoportjai veszélyeztetik a más kisebbségekkel – például a homoszexuálisokkal – szembeni toleranciát. Valószínű, hogy a rasszista és homofób nézetek együttes elfogadottsága nosztalgikus érzéseket ébreszt nem kevés nyugat-európai polgárban a „rég szép idők” iránt, amikor Anglia vagy Svédország nem volt tele bevándorlóval, a multikulturalizmus ideológiáját pedig még nem találták ki. Ha ehhez még hozzávesszük az olcsó sör, az ízletes konyhát és az új nemzeti hitvallást, amely elutasítja bármiféle plurális társadalomkép legitimitását, akkor Magyarország mint a gyűlöletmigráció célországja igéretes jövő elé néz.

A szerző történész, antropológus, Vrije Egyetem, Amszterdam

„Lassan, de biztosan váltunk senkikké”

Hikáde Beáta

hírszerző
sokat jelent

Nyílt levél Tarlós Istvánnak

Tisztelt Tarlós István!

Ön nem ismer engem. Nem tudja, honnan jöttem, hová tartok. Ön nem tudja kik a szüleim, milyen családban nevelkedtem, hova jártam iskolába, kik a barátaim, van-e férjem, van-e gyerekem. Ön nem tudja beszélek-e nyelveket, hány évet dolgoztam le az életemből, hol és milyen munkát végeztem. Nem tudja hol élek, hol születtem. Ön nem tudja mikor, kire szavaztam, melyik pártra, melyik polgármesterre adtam le a voksom. Ön nem tudja a nevem sem. Mégis nemkívánatos személylé tett.

Tarlós Úr!

Engedje meg, hogy így utólag némi betekintést adjak Önnek az életembe. Tisztes polgári családba születtem Szolnokon. Humán beállítottságú fiatal voltam, így azt már tinédzserként is tudtam, hogy a magyar nyelvvel, írással, újságírással akarok foglalkozni. Az alapokat helyi lapok szerkesztőségie-

ben sajátítottam el, majd a Magyar Rádióhoz kerültem. Horn Gyula volt akkor a kormányfő, s az MSZP volt hatalmon. Amikor beléptem a Magyar Rádió állományába, senki nem kérdezte meg tőlem, kire szavaztam, melyik párttal szimpatizálok. Hagytak dolgozni.

Teltek az évek, én dolgoztam, tanultam, jött az első Orbán-kormány. Két árvizet vezényeltem le a Tisza mentén tudósítóként, szoros együttműködésben a város akkori fideszes irányítóival. Együtt jártam a gátat Szalay Ferencel (Szolnok akkori és mostani polgármestere), Katona Kálmánnal (egykori vízügyi miniszter), Orbán Viktorral (akkori miniszterelnök). Nem kérdezte tőlem senki, kire szavaztam, melyik párttal szimpatizálok. Hagytak dolgozni.

Ismét teltek az évek, s én már nem a Magyar Rádió-

Zagya György Gyula
– liminális élmény

nál, hanem a Magyar Televíziónál készítettem a tudósításokat, riportokat. Híradós voltam, politikai újságíró. A Magyar Televíziónál sem kérdezte senki munkába állásomkor, hogy kire szavaztam, melyik párttal szimpatizálok. Ott is hagytak dolgozni. És jött a Medgyessy-kormány. Férjhez mentem, szültem egy kisfiút, aki ma már 8 éves. A GYES alatt az akkor induló Magyar Katolikus Rádióval dolgoztam. Amikor bevettem a szerkesztőségi csapatba, senki nem kérdezte kire szavaztam, melyik párttal szimpatizálok, miben és kiben hiszek. Hagytak dolgozni. A fiam bölcsődés lett. Ekkor már Gyurcsány Ferenc volt a kormányfő. Budapestre jött egy álláslehetőség, a Fővárosi Önkormányzathoz hívtak. Olyan szakembert kerestek, aki tájékozott, sokoldalú, ismeri az újságírók világát. Így lettem a Fővárosi Önkormányzat sajtóreferense. Nem tanácsadó, nem politikai alkalmazott, hanem egyszerű köztisztviselő, akinek az a dolga, hogy a bonyolult, kétszintű önkormányzati rendszerben segítse az újságírók munkáját, választ adjon újságírói kérdésekre, megvá-

lasolja a számtalan állam-polgári kérdést, amely nap mint nap az önkormányzathoz érkezett. Kollégáim között volt hithű szocialista, elvakult jobbkios, lángelkű liberális, mérsékelt jobboldali. Eltérő világnézettel, de köz-tisztviselői eskükhöz híven politikamentesen, békében dolgoztunk mi együtt, egymás mellett, egy célért. Nem szolgáltunk ki senkit, de szolgálói voltunk egy ügynek, Budapest ügyének. A városért dolgoztunk. És soha nem kérdezte meg feljebbvalóink közül senki, hogy kire szavaztam, melyik párttal szimpatizálok. Hagytak bennünket dolgozni. És így repült el fölöttem a Bajnai-kormány egy éve. Összességében 16 évet dolgoztam már le. Van elismerésem Göncz Árpádtól, Szekeres Imrétől, Katona Kálmántól, kitüntetésem Szalay Ferencről, Búsi Lajostól. El-

Tarlós István
– a hős terminátor

ismerte a munkám Demszky Gábor, Iváncsik Imre. Szakmai elismerést kaptam Juhász Judittól, Hollós Jánostól, Simkó Jánostól, Kondor Katalintól. Különböző pártok, különböző értékrendek, eltérő világnézetek képviselőitől. Soha senki közülük meg nem kérdezte, kire szavaztam, melyik párttal szimpatizálok. Hagytak dolgozni. És én dolgoztam. Hosszú éveken keresztül párttól, politikától függetlenül, szabadon.

És jött 2010, az Orbán-kormány, és jött Ön. Nem kérdezte, ki vagyok, honnan jöttem, mit tudok. Elég volt Önnek az, hogy az előző városvezetés ideje alatt dolgoztam a Fővárosi Önkormányzatnál. Egy másik ember, másik ciklus, másik vezetőség szakmai irányítása alatt. Ez lett a bélyegem, a bűnöm és az Ön indoka a kirúgásra. „Itt nem maradhatnak” – mindössze ennyit mondott nekem és kollégáimnak főpolgármestere első napján. Összesen 307 napot töltöttem meg ezután munkaviszonyban a Félémelet 527-ben. Ön küldött oda kollégáimmal együtt az önkormányzati választás másnapján. Helyünket

azonnal elfoglalták az Ön emberei – akikről biztosan tudta, hogy Önre szavaztak, a pártjával szimpatizálnak – nekünk pedig egy alagsori, használaton kívüli zug lett kijelölve. A Félémelet 527. A Félémelet irodái hamar benépesedtek, hiszen rajtam kívül Ön odaköltöztette mindazokat, akiket kirúgásra ítélt. Itt éltünk mi, elbocsátásra váró egyszerű köztisztviselők a „Sóhajok folyosóján”. Számunk napról napra nőtt. Az ítélet megsejtelhetetlen volt, csak az elbocsátó levélre vártunk. Ön pedig arra, hogy a Parlament elfogadja végre előterjesztését az indoklás nélküli elbocsátás lehetőségéről. Munkát nem végezhetünk. Azt Ön, személyesen tiltotta meg. A várakozás hosszú volt és könyörtelen. Rettenetesen lassú „munka”órák a sötét szobában állandó szorongás közepette. Fél-

lünk, az „árnyékönkormányzattal”.

Tisztelt Tarlós István! Augusztus 6-án volt az utolsó munkanapom a Fővárosi Önkormányzatnál. Számomra lezárult egy időszak. Szerettem a munkám, büszke vagyok arra, hogy Budapestért dolgozhattam. A tudást, amit a Fővárosi Önkormányzatnál megszereltem, nem veheti el tőlem senki. És az emberséget sem, amit nekem, sikerült megőriznem.

És Tarlós Úr! Most már így utólag sem árurom el Önnek kire szavaztam, melyik párttal szimpatizálok. De azt ugye sejtí, hogy kire nem fogok szavazni soha, és melyik párttal nem fogok szimpatizálni soha?

Budapest 2011. augusztus 11.
Hikáde Beáta

Julija bírái előtt

Huszár Ágnes

ÉLET ÉS IRODALOM

Julija Timosenko
– utána több is jön talán?

Bírószá elé állították Julia Timosenkót. A volt ukrán kormányfőt azzal vádolják, hogy visszaélt hatalmával, mivel 2009-ben a kormány jóváhagyása nélkül túl magas áron kötött gázvásárlási szerződést Oroszországgal. Timosenko tagadja a vádat, bilincsben vezetik el. Hívei Kijev főutcáján, a Krescsatikon zajosan tüntetnek mellette. A másik szerződő fél, Oroszország tiltakozik. Külügyminisztériumi nyilatkozatok szerint a szerződés a két ország törvényei és a nemzetközi normák megtartásával kötötték meg.

Abból, hogy mit szól a világ a volt kormányfő, Timosenko büntetőjogi felelősségre vonásához, következtethetünk egy hasonló magyarországi eset nemzetközi visszhangjára. Ami a nem is annyira távoli jövőben bekövetkezhet, hiszen már felkérték a parlament illetékes bizottságát annak megállapítására: „történt-e törvénysértés”, felelősségre vonhatók-e az elmúlt két ciklus szocialista politikusai az államadossággal szemben.

Timosenko felelősségre vonására gyorsan reagál a német külügyminisztérium. Hivatalos közleményében „mély aggodalmát” fejezik ki a volt kormányfő gazdasági döntését kriminalizáló eljárás miatt. Azt írják, „a politikailag vezérelt igazságszolgáltatás gyanúját” kelti, hogy több más volt kijevi kormánytag ellen is folynak vizsgálatok hivatali visszaélés gyanújával. „Amennyiben ez a benyomás erősödik, súlyos akadályt jelentene Ukrajna európai uniós közelítése szempontjából.” Akkor nekünk nincs okunk az aggodalomra. Mi már benne vagyunk.

A válságtól a munkanélküliségig

Czédly József

Napjainkban a gazdasági szakemberek, de a jövőjüket aggódó európai polgárok része is fokozott figyelemmel kíséri a munkaerőpiac alakulását. Ezt bizonyítják a különböző felmérések is, melyek uniós viszonylatban, hasonlóképpen Romániában és Magyarországon is, azt tükrözik, Európa lakosai a legjobban félnek: a munkahelyük megtartásának bizonytalansága, illetve akinek jelenleg nincs, új munkahely megszerzésének szűkös lehetősége miatt.

A munkahely biztosításának fontosságát az is igazolja, hogy uniós szinten folyamatosan jelennek meg tanulmányok, stratégiai elképzelések, statisztikai adatsorok erről a problémakörrel, különös tekintettel arra, hogyan alakul a munkaerőpiac a gazdasági válság leküzdésére hivatott intézkedések függvényében. Ezekből veszünk át az alábbi ismertetőben néhány fontosabb adatot és a jövőre vonatkozó elképzelést.

2011. májusában európai uniós szinten a munkanélküliség rátája 9,3% volt, ez 0,4 százalékponttal kevesebb mint a 2010. májusi. Szám szerint ez azt jelenti, hogy a vizsgált időszakban 904.000-rel csökkent a munkanélküliek száma, ami szinte lényegtelen, ha figyelembe vesszük, hogy az unióban jelenleg 23 millió munkanélküli van, ebből a 25 éven aluliak száma 5 millió. Elgondolkodtató, szomorú jelenség, hogy a fiatalok munkanélküliségét

sújtotta legjobban gazdasági válság, 2009-ben a 25 év alatti munkanélküliek száma „csak” 4 millió volt. Egyes országokban a fiatalok munkanélküliségi rátája 40% fölé emelkedett. Az unióban élő fiatalok munkanélküliségi aránya 20,4%, több mint kétszerese a munkaképes lakosság körében mért munkanélküliségi aránynak.

Országokra lebontva nagy a szóródása a munkanélküliség rátájának. Legnagyobb Spanyolországban (21%), legalacsonyabb Ausztriában (4%), Romániában 727.276 munkanélkülit tartottak nyilván, ez 7,6%, Magyarországon 9,9%.

A munkanélküliség szintjét tükröző adatok közötti országonkénti eltérés oka, a gazdaság állapotán kívül, a ráta nagysága megállapítási módszerének különbözősége is. Ennek kiküszöbölése érdekében az Európai Unió egyre inkább rátér a munkaerő foglalkoztatását sokkal hívebben tükröző, a 20 és 64 év közötti személyek foglalkoztatási arányát bemutató jelzőszám (index) használatára. Ennek megállapításánál azt veszik figyelembe, hogy az adott korcsoportban hány személy végzett legalább heti egy órában olyan munkát, amiért fizettek neki, vagy nem dolgozott ugyan, de van állandó munkahelye, ahonnan ideiglenesen volt távol.

Az említett korcsoportban 2010-ben, EU-szinten a potenciális munkaerő létszáma 239,9 millió volt, ebből 164,6 milliónak volt munkája (68,6%). Ez jelentős csökkenést jelent 2008-hoz ké-

pest, amikor a foglalkoztatottak aránya 70,4% volt. Szám szerint a gazdasági válság hatására 1,4 millióval csökkent a foglalkoztatottak száma, a válság keményebben sújtotta a férfiakat. Több mint kétszer annyi férfit bocsátottak el 2010-ben, mint nőket. Érdekes jelenség, hogy az idősebbek korcsoportját nem érintette a gazdasági válság. A felmérések szerint az 55 és 64 év közöttiek foglalkoztatási rátája folyamatosan nőtt az elmúlt 10 évben, 36,9%-ról 2000-ben, 46,3%-ra 2010-ben.

Ismeretes, az Európai Unió kidolgozta a fenntar-

ható növekedés biztosítása érdekében az Európa 2020 stratégiát. Ennek keretén belül, figyelembe véve 3 döntő tényezőt, elkészült az európai foglalkoztatási stratégia is. Ez a három tényező:

– Az európai munkanélküliségi ráta túl magas. Ez részben – de nem teljes egészében – a gazdasági válságnak tudható be;

– Európa népessége öregszik. Szociális modellünk (nyugdíj jogosultság) fenntartásához növelni kell a foglalkoztatottak arányát;

– Az embereknek rendelkezniük kell a jövőbeli mun-

kahelyekhez szükséges megfelelő készségekkel.

A foglalkoztatási stratégia három kiemelt célkitűzése:

– a 20 és 64 év közötti lakosság 75%-a rendelkezzen munkahellyel;

– az iskolából kimaradók aránya 10% alá csökkenjen és a 30–34 év közötti lakosoknak legalább 40%-a rendelkezzen felsőfokú végzettséggel;

– a szegények és a társadalomilag kirekesztettek, illetve az ilyen veszélyeknek kitett személyek száma legalább 20 millióval csökkenjen.

A célkitűzések megvalósítása érdekében menetrend

készült új készségek és munkahelyek kialakítására. A javaslat négy fontosabb intézkedési csomagot tartalmaz:

– a munkaerőpiac működésének tökéletesítése a következő új reformok révén: a munkaszerződéseknél lehetővé kell tenniük, hogy a munkavállaló belépjen a munkaerőpiacra és fejlődni tudjon; a munkanélküli ellátásokat a gazdaság helyzetéhez kell igazítani; az álláskeresőknek még inkább egyénre szabott segítséget kell biztosítani; eredményesebben kell ösztönözni az embereket arra, hogy ragadják meg a tanulási lehetőségeket;

– a foglalkoztatáshoz szükséges megfelelő készségek kialakítása;

– a munkahelyek minősége és munkafeltételek javítása. Ennek keretén belül: felül kell vizsgálni a foglalkoztatásra, valamint a munkahelyi egészségre és biztonságra (pl. a munkaidőre vagy a külföldi költözésre) vonatkozó jogi keretet, hogy az a foglalkoztatás bővülését és a munkahelyek minőségének javulását egyaránt előmozdítsa; javítani kell a jogszabályok hatékonyságát, valamint könnyebben érthetővé és alkalmazhatóvá kell tenni ezeket a magánszemélyek és a vállalkozások számára;

– munkahelyteremtés. Többek között javítani kell a vállalkozások létrehozásának és működésének feltételeit, a munkára kivetett adók és az adminisztratív terhek csökkentésére vonatkozó javaslatok elkészítésével.

A túlélő házastárs öröklési jogáról

Deák Levente

A Román Polgári Törvénykönyv az özvegy (legyen nő vagy férfi) öröklési jogát 1944-ig a ma már hatályukat veszített 681-684. szakaszokban nagyon is leszűkítően szabályozta. Csak mint érdekességet említem: örökséget akkor biztosított számára, ha az elhunyt férjnek/feleségnek egyetlen olyan vér szerinti, törvényes örököse nem volt, aki a négy örökös osztály valamelyikébe tartozott. A helyzet alapvetően megváltozott az 1944. évi 319. törvény megalkotásával, amely az özvegyet besorolta a törvényes örökösök közé. Ezt úgy értem, hogy bármelyik örökös osztály tagja az elhunyt vér szerinti rokona, IV. rokonsági fokkal bezárólag, az özvegy mellettük minden esetben örököl, annál többet, minél távolabbi rokon a társörökös, azaz az elhunyt férj/feleség többi törvényes örököse.

De még mielőtt a túlélő házastársat törvényes örökösként megillető örökrészeket sorolnám, külön kieme-

lem, hogy az özvegy köteles részes örökös (este rezervatar) is egyben, ami azt jelenti, hogy még végrendelettel sem lehet teljesen kizárni az örökségből, másképpen fogalmazva a köteles részt (rezerva successora) érintetlenül kell hagyni számára. Már most mondom, hogy ez a rész mindig az őt törvényes örökösként megillető rész fele.

A túlélő házastárs törvényes örökrésze $\frac{1}{4}$ akkor, amikor az elhunyt házastárs leszármazóival együtt örököl, függetlenül attól, hogy ezen utóbbiak hányan vannak. Bár tudom, hogy olvasóink tisztában vannak azzal, kik a leszármazók, vagyis az első örökös osztály tagjai, megismétlem: a gyermekek, az unokák, a dédunokák, stb., tehát az egyenes ágiak, akik vagy saját jogon vagy a képviselő alapján (előbb elhalt felmenőjük helyett) együtt tarthatnak igényt az örökség $\frac{3}{4}$ részére, számuktól függetlenül, és akik ezt az eszmei hányadot egymás közt legelőször, de nem mindig a törzsi osztály sa-

bályai szerint osztják el. A kivélt a Ptk. 698. szakaszában olvashatjuk. Abban az áll, hogy mindenik örökös lemondása esetén gyermekeik nem az öröklési képviselő alapján, hanem saját jogon örökölnék, mely esetben az örökrészüket egyformán osztják el, tehát nem a törzsi osztás szerint.

A második örökös osztályba, az ún. vegyes osztályba az elhunyt szülei vagy az életben levő egyik szülő (ők is köteles részesek) és mellettük vagy mellette az elhunyt testvére vagy testvérei, ha pedig ezek már nem élnek, ezek leszármazói tartoznak, de csak IV. rokonsági fokkal bezárólag. Ebben az esetben a túlélő házastárs törvényes örökrésze a hagyaték $\frac{1}{3}$ -a. Amennyiben csak a szülő vagy az egyik szülő van életben, illetve csak a testvér vagy testvérek, elhunytuk esetén ezek leszármazói, az özvegyet a hagyaték $\frac{1}{2}$ része illeti meg. A harmadik örökös osztályba az elhunyt további felmenői (a nagyszülők, dédsülők, stb.) tar-

toznak, majd a negyedik osztályba az elhunyt III. és IV. fokú rokoni, azaz a nagybácsik és -nének, az első unokatestvérek és a nagyszülők testvérei (Utóbbiakat még a szakkönyvek sem szokták megemlíteni, pedig ők is IV. fokú rokoni az elhunytak és megfordítva.) Minden esetben, pontosabban, bárki is az elhunyt örököse a fentiek közül, az özvegy része $\frac{3}{4}$. Végül, a túlélő házastársat illeti a teljes hagyaték, amennyiben az elhunytnak nincsenek törvényes örökösei.

Kiket lehet kizárni végrendelettel az örökségből azért, hogy a teljes hagyaték a túlélő házastársához kerülhessen? Mindenkit a felsoroltak közül, tehát a testvéreket, ezek leszármazóit, a nagyszülőket, a többi oldalági rokont, de nem lehet kizárni a leszármazókat (gyermekek, unokák, stb.) és az elhunyt szüleit. Egészen pontosan az őket megillető örökrészüket is le lehet csökkenteni, de csak úgy, hogy közben a köteles részük nem sérül. Bár a közjegyzők a végrendelet hi-

tesítése előtt kötelesek az ügyfél figyelmét felhívni a fenti szabályra és a köteles rész megsértésében rejlő veszélyekre (a végrendelet támadható lesz), magát a hitelesítést akkor sem tagadhadják meg, ha a végrendelező valamelyik köteles részes örököse a teljes kizárást akarja. A Ptk. vonatkozó szakaszaira való kifejezett utalás (841, 843) felmenti a közjegyzőt a jogsértő végrendeletből adódó későbbi jogkövetkezmények alól, amelyeket majd az érdekelt örökösök viselnek.

Egy rövid írásban mindenne kitérni nem lehet. Nem zárhatom mondanivalómat azonban egy gyakorlati tanács megfogalmazása nélkül. Arra az esetre gondolok, amikor a túlélő házastárs társörökösei, elsősorban a gyermekek anyjukat vagy apjukat úgy kívánják segíteni, hogy örökrészükről lemondanak. Ha csak egyikük teszi ezt, a növekmény (acrescamantul), azaz az őt megillető örökrész soha nem kerülhet a túlélő házastársához, mert azt a társörök-

kös, a testvére kapja meg. Ha mindenki lemond azért, hogy az özvegy egyedüli örökös maradjon, és ha ez az elfogadásra elért 6 hónapos határidőn belül történik, a közjegyző köteles a távolabbi örököseket is bevonni az eljárásba, akik az „előttük álló” örökösök lemondása nyomán örökös hivatottságot szereztek. Ezért aztán ilyenkor meg kell várni, hogy leteljen az örökség elfogadására megszabott 6 hónapos elévülési idő (Ptk. 700. szakasz), s csak időn túli lemondással lehet megkísérteni elérni azt, hogy más elfogadó örökös hiányában a teljes örökség a túlélő házastársához kerülhessen! És még ez sem teljesen biztos megoldás, mert előfordulhat, hogy a kiállított öröklési bizonyítványt megtámadja egy olyan távolabbi örökös, aki ismerve a közelebbi örökösek lemondási szándékát, a 6 hónapos határidőben elfogadási nyilatkozatot hitelesített valahol, s azt később perben megpróbálja érvényesíteni a túlélő házastárs ellenében!

Őszi divat: vissza a 60-as évekbe

Idén ősszel visszatér a hatvanas évek forma- és színvilága. A legnagyobb divatházak kollekcióit a határozott szabásvonalak, az erős színek és kontrasztok jellemzik. A hatvanas évek jellemző női viselete a nadrágkosztüm és a térd fölött végződő miniszoknya. A combközépig érő, illetve fölötté végződő szoknya-hossz már a hetvenes évek divatja.

Az anorák, a szmoking-szerű női kosztüm, a bőr, illetve bőrhatású anyagból készült szoknyák és nadrágok is divatba lesznek. A színek bátrak, harsányak. A fekete és a fehér mellett a kifutókon megjelenik még a harsány narancs, a piros (egymással is párosítható) különböző árnyalatai, a vibráló középkek, az élénk lila és piros fukszia. A pasztell árnyalatok háttérbe szorulnak, közülük is csak a szürke és a bézs „rúghatnak labdába”. A most nagyon divatos geometrikus mintákat merészen lehet párosítani: pöttyöset a csikossal, kockásat az inda mintával.

A téglalap alakú, kevésbé karcosított kabátok combközépig, vagy éppen térd fö-

lé érnek. Díszítésként visszafogott stépelés és kevés szörme jelenik meg, az övek vékonyak. A nagy hidegek megérkezése előtt, az átmeneti időszakban kabát helyett bátran válasszuk a poncsót vagy az apró mintás

kötött szvettert – utóbbit vékony övvel tehetjük nőiesebbé.

A tél nyelő darabjai viszont már a téglalap alakú, combközépig, vagy éppen térd fölé érő kabátok lesznek, visszafogott stépeléssel és

szörmével díszítve. A kifinomultabb stílust kedvelőknek érdemes befektetni egy csontvagy teveszín szövetkabátba, amely örök kedvencé válik – idén élénk színű hosszú kesztyűt, sapka helyett pedig kalapot válasszunk hozzá ki-

egészítőnek. A szörmedivatot is az élénk színek határozzák meg.

A kiegészítőkről szólva: kötött sál helyett idén választunk nyakmelegítőt, a legdivatosabb darabok rövidszálú szörmeből, műszörme-

ből készülnek. Az elegáns téli megjelenéshez elengedhetetlen még a hosszú, bőrből, vagy bőrutáncból készült kesztyű, az i-re a pontot pedig a puha anyagból készült kalap teszi fel, amely most reneszánszába ér.

Készítsünk testápolót otthon

Ha tartunk az ismeretlen vegyszerektől, amiket az áruházakban kapható kenőcsök tartalmaznak, saját magunk is elkészíthetjük azt a fajtát, amiben tökéletesen megbízunk.

Sokan azt gondolhatják, biztos nehéz házilag legyártani egy testápoló krémet, de valójában elég egyszerű. Először is kell hozzá egy már egyébként nem használt, de működőképes turmixgép.

Vegyünk elő egy kisebb vagy közepes méretű üvegálat, egy olyan szedőlapátot. Számítsunk arra, hogy a természetes krémekben használt méhviasz nyomokat hagyhat a turmixgép folyadékkal érintkező részein.

Mik kellenek hozzá?

Háromnegyed csésze tiszta olaj. A bioboltokban kapható édes mandulaolaj azért ajánlott, mert jól beszívódik, és nem hagy zsíros filmréteget a bőrön. Egy csésze tiszta víz. Lehet rózsavíz is, amit szintén kapni bioboltokban. Két evőkanál méhviasz. Semmiképpen se használjunk kőolaj-eredetű viaszanyagot. Arra viszont figyelni kell, hogy méhviasz az arra hajlamosaknál allergiás tüneteket válthat ki. 30 csepp illóolaj. Többféle is megfelel: például levendula, ilang-ilang, bergamot, vagy más hasonló. Győződjünk meg róla, hogy ne szintetikus aromaolajat használjunk. Érdemes elő-

ször levendulát használni, mert az jó a leégésre, de más égett sebekre is, valamint minden bőrtípus gyógyulását elősegíti. Végül egy üvegedény az elkészült krém tárolására.

Tegyük az olajat egy mérőedénybe és adjuk hozzá a méhviaszt. Tegyük bele egy serpenyőnyi vízbe úgy, hogy a víz szintje a mérőedény feléig érjen. Melegítsük fel a tűzhelyen egész addig, amíg a viasz feloldódik. Ekkor vegyük le rögön, és hagyjuk hűlni egy-két percig. Ne várjuk meg, hogy a viasz elkezdjen megkeményedni. Öntsük a vizet a turmixgépbe és nagy sebességgel kezdjük megkeverni. A fedél legyen

rajta, de annyi nyílást hagyjunk, hogy a viasz és olaj keverékét lassan hozzáadhatjuk. Szépen hozzá a két folyadék, ahogy az olajat öntögetjük. Amikor az olaj háromnegyedével végeztünk, akkor kezd sűrűsödni. Tegyük hozzá az illóolajcseppeket is, keverjük bele a készülő testápoló krémbe.

Öntsük a krémet az üvegedénybe. A lapáttal szedjük ki a maradékot a turmix tölcséréből. Az elkészült testápoló nagyjából fél évig tartja meg a minőségét. Ajánlott hűvösen tartani, akár a hűtőben. Ennyi az egész. Biztosan, jól fog esni a bőrnek a gyári vegyszerek helyett a természetes krém.

Programajánló

A fekete leves Sepsiszentgyörgyön

A Székely Nemzeti Múzeumban ma, augusztus 19-én: 17.00 óra tárlatvezetés, 18.00 óra Cseh Tamás-est.

Kiállítás Sepsiszentgyörgyön

Az unitárius egyház tanácstermében (Kós Károly utca 2. szám) augusztus 20-án, szombaton 15 órakor Útó Gusztáv képzőművész megnyitja Kis Dániel sepsiszentgyörgyi faragó kőszobor-kiállítását és Miklós Ist-

Kolozsvári Magyar Napok

A Kolompos együttes koncertje

Helyszín: Farkas utca, ma augusztus 19-én 18 órától.

Maratoni Sorsjáték

Helyszín: Farkas utca, augusztus 20., szombat 10 óra.

A Kolozsvári Magyar Napok keretében 12 órán keresztül játsszák improvizációs előadásokkal a *Sorsjátékot*. Kitarítás, izgalom, nevetés, kezdet és vég – igazi színházi kísérlet. Játsszák és túlélik: Csepei Zsolt, Imecs Levente, Molnár Margit, Vetészi Nándor és Visky Andrej.

Közös óriáslecsó a Farkas utcában

Augusztus 20., szombat,

10 óra. Augusztus 20-án, a Farkas utcába szabadtéri sütés-főzésre invitálják mindazokat, akik valamilyen helyi ételkülönlegességet szeretnének bemutatni.

Székelyök gyermekfesztivál Kézdivásárhely, Katrosa

Augusztus 19–21. között kerül megrendezésre az első erdélyi gyermekfesztivál. A Whokiqui és Next Egyesület társszervezésében három felejthetetlen napot tölthetnek el a gyermekek, családjaikkal együtt. Egésznapos gyermekfoglalkozások, kézművesvásár, koncertek, babamegőrző, csa-

ládi játékok, tábortűz és sok-sok érdekesség.

Szent István ünnepe Csíkajnádon

Ma ünnepélyes megnyitóval veszi kezdetét a csíkajnádi kultúrotthonban 17 órától a tizedik Csíkajnádi Falunapok, amelyet Szent István-vetélkedő követ a Rompácai tanórány men-tén. Szombaton 11 órától búcsús szentmisével indul az ünnepi program, majd délután 15 órától a sportpályán különböző vetélkedőkkel, sportrendezvényekkel várják az érdeklődőket, többek között minifocival. 16 órától kézműves-foglalkozást vezet

Dánél Sándor a kisebbeknek. Este 20 órától Bilibok Anita énekel könnyűzenei slágereket, az ő fellépését követi a délutáni vetélkedők nyertesének díjazása. A nap fénypontja 21 órától a Bojtorján együttes koncertje lesz, ezt követi majd 22.30-tól a tábortűz meggyújtása, majd bulival ér véget a szombati program. Az utolsó napon reggel 9 órától lesz a szentmise és a Szent István-díjak átadása a kultúrotthonban. 20.30-tól a Codex együttes régi zenét játszik, majd a Két Muskétás táncsoport lép fel, akiket a Béni Band kísér. A falunapokat a fellépések utáni hajnalig tartó bállal zárják.

Téveszmék a hasmenésről

Néhány téveszme kering a köztudatban a gyakoribb fertőző hasmenéses megbetegedések kapcsán. Számos vírus és baktérium okozhat gyors lefolyású betegséget. Az első napon gyakran hányinger, hányás is kínozza a beteget, néha magasra felmegy a láz, majd gyakori, erős, vizes hasmenés kezdődik.

A hányás többnyire csak az első napon fordul elő, ami szerencse, mert így legtöbbször szájon át pótolható a hasmenéssel veszített tetemes folyadék- és sómennyiség, és a legtöbb beteg nem szorul infúzióra. A láz is hamar szűnik, de a hasmenés néha

makacs, napokig eltarthat. Az esetek nagy részében a betegség spontán gyógyul, diéta, folyadék- só- és cukorpótlás mellett, nem szükségesek tüneti szerek, sem antibiotikus kezelés.

Nézzük, milyen téveszmék élnek a köztudatban?

1. „Hányás, hasmenés és láz esetén azonnal orvoshoz kell fordulni.”

Legtöbbször nem szükséges orvos, a betegség magától gyógyul. Nagyon idős beteg vagy nagyon fiatal csecsemő, valamint súlyos betegek esetében természetesen orvosi ellátás indokolt.

2. „Rögtön gyógyszert kell szedni a házipatikából.”

A 38 fok feletti láz csillapítására helyes bevenni egy szem lázcsillapítót, de a hányás, hasmenés ellen a betegség első napján nem érdemes gyógyszerrel küzdeni, helyesebb, ha hagyjuk, hogy mielőbb távozzon, ami távozni szeretne.

3. „Napokig koplalni kell.” Koplalni csak addig kell, amíg a hányás meg nem áll, utána lehet apránként inni, jeges vizet, teát, limonádét, almát, majd piritóst, kétszersültet, kekszét, reszelt almát, zsírtalan húslevest enni.

4. „Nem szabad semmit inni, mert azonnal kijön.” Az étkezés valóban reflexe-

sen provokál egy kis székletürítést, de nem az jön ki, amit megittunk, megettünk, az a gyomorba kerül, és onnan felszívódik. Ez nem lehet a folyadékfogyasztás gátja.

5. „Feltétlenül antibiotikumot kell szedni.” Antibiotikus kezelésre a fent leírt körképben egyébként egészséges felnőtt esetében többnyire nincs szükség. Még a bakteriális eredetű bélfertőzések (pl. Salmonella, E. coli, Campylobacter) többnyire antibiotikum nélkül, maguktól meggyógyulnak. Tartós láz, véres-gennyes széklet és hasgörcsök esetén azonban antibiotikus kezelés kell.

6. „A folyadékháztartás csak infúzióval rendezhető.” Infúzióra csak akkor van szükség, ha a beteg napokon át hány, kiszárad, nem tud inni. Az elvesztett folyadékot általában só, cukor és víz pótlásával természetes úton vagy rehidáló folyadékok formájában sikerrel pótolhatjuk.

7. „Amint elmúlt a hasmenés, bármit ehetünk.” Gyógyulás után csak fokozatosan térhetünk vissza az eredeti étkezéshez pár nap alatt. 1-2 hétig tanácsos szüneteltetni a tejfogyasztást átmeneti laktóztolerancia miatt. Zsíros és rostos ételeket se együnk pár napig.

Az orvos válaszol

47 éves vagyok, eddig egészséges voltam. Mostanában viszont gyakran megszédülök. Mi lehet az oka?

A szédülés érzés fontos figyelemfelkeltő tünet. A különböző típusú panaszoknak számtalan oka lehet, például keringési zavar, a nyaki erek szűkülete, a belső fül betegsége, látásromlás, vérszegénység, de akár depresszió is okozhatja. A pontos okot egy részletes vizsgálat sorozattal lehet meghatározni. A fizikális felmérést követően nyakgerincrontgen, labor- és szemészeti vizsgálat következik. Ha a háziorvos ezek után sem tudja meghatározni a kiváltó okot, akkor ideggyógyászati vizsgálat, a nyaki erek UH-vizsgálata, továbbá MR vagy a CT alkalmazása segítheti a szakembert a pontos diagnózis felállításában. A vashiány is járhat szédüléssel. A vérszegénység leggyakoribb oka a vashiány. Ha lassan alakul ki, nem okoz tüneteket, ám legtöbbször szédülés, sápadtság, fáradtság, fejfájás utal rá. A vasat a szervezetben pótolni kell, pl. a spenót sok vasat tartalmaz. A vas a vörösvértestek fontos alkotórésze, feladata az oxigén szállítása a sejtekhez. A szervezet vasfelszívó képessége nagyon korlátozott, ezért kell sokszor hónapokig tartó vaskezelést alkalmazni. A húsfélék több vasat tartalmaznak, mint a zöldségek, de különösen a májnak magas a vastartalma. A szervezet szükséglete egészséges körülmények között is fokozódhat pl. serdülőkorban vagy terhesség esetén. Mivel a vashiány legfőbb oka a vérszegénység, a nőknek a menstruációs ciklus alatt is ügyelniük kell az elegendő vasbevitelre. Talán kevesen gondolnak rá, hogy a vegetáriánus táplálkozáson túl intenzív, rendszeres sportolás is előidézhethet vashiányt.

Dr. Győri György

Lelkiismeretesség: a hosszú élet titka?

A hosszabb életet erőteljesen befolyásoló személyiségtényező a lelkiismeretesség – derül ki a Longevity (Hosszú élet) project néven ismertté vált kutatásból. A kutatás vezetői, Friedman és Martin szerint sose késő egy egészségesebb életútra térni. Ennek első lépése, hogy sutba vágjuk a listáinkat, és az aggodalmaskodásainkat.

A kutatók régóta keresik a választ, milyen kapcsolat van a személyiség és az egészség, illetve a személyiség és életút között. Az egyik leghíresebb és legtöbb adattal szolgáló tanulmány Terman-kutatás néven vált ismertté, arra a professzorra utalva, aki az adatgyűjtést elkezdte még 1921-ben a kaliforniai Stanford egyetemen. Terman 1528 3 és 19 éves kor közötti fiatalal indította meg az adatgyűjtést, kezdetben azzal a céllal, hogy a tehetséges gyerekek életútját kövesse. Az adatok feldolgozása még napjainkban is folyamatban van.

A kutatásorozat egyik legmegdöbbentőbb és talán legtöbbet idézett eredménye

arra vonatkozik, hogy milyen személyiségtényezővel rendelkezők élnek tovább. Ez a vizsgálati irány Friedman és munkatársai nevéhez fűződik, aki az 1990-es évektől vette át annak irányítását. Kutatása Longevity (Hosszú élet) project néven vált ismertté, melynek legfontosabb következtetése, hogy a közhiedelemmel ellentétben nem azok élnek hosszabb

ideig, akik könnyedén és lazán veszik az életet. Az eredmények alapján a hosszabb életet legerőteljesebben a lelkiismeretesség, azaz a megbízhatóság, felelősségteljeség, célhoz való kitartó ragaszkodás, kitartó erőfeszítés, munka, rendszeresség, impulzivitás hiánya befolyásolja.

Ezt azzal magyarázzák, hogy a lelkiismeretes embe-

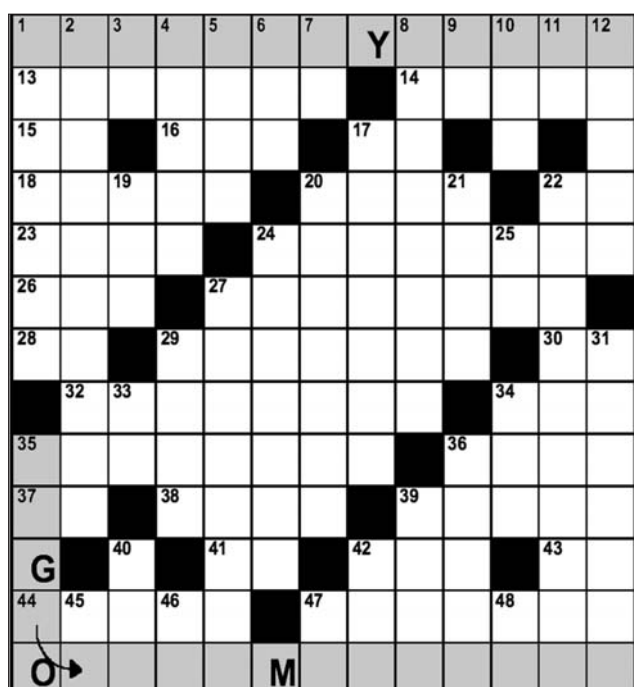
reknek több egészségvédő szokásuk van, betartják az orvos tanácsait, vagy elkerülik a kockázatos helyzeteket. A lelkiismeretes, óvatos emberek hajlamosak távol tartani magukat olyan helyzetektől, melyeket nehezen tudnak kezelni, így minimálisra csökkentik a pszichoszociális stresszt. Lehet, hogy hatékonyan alkalmazzák a megküzdési stratégiákat és

tudatosan gyakorolják a pihenési technikákat.

A kutatást irányító Friedman szerint az olyan részleteken való aggodalmaskodás, mint például az Omega-3 és Omega-6 zsírsavak aránya eltereli a figyelmet a jelentős dolgokról. Ennél sokkal fontosabb, hogy felismerjük magunkban az egészséget hosszú távon segítő és károsító viselkedéseinket és majd azután maximalizálhatjuk az egészséget elősegítőket. Munkatársa, Martin pedig hozzáteszi, hogy nagy változásokat lehetetlen egyik napról a másikra megtenni. Viszont célravezető lehet a változásokat kisebb célkitűzésekkel megkezdeni és lépésről lépésre haladni az egészségesebb életút felé.

Tehát a „Csak lazán állj a munkádhoz” típusú hozzáállás nem vezet se jobb egészséghez, se hosszabb élethez. Ha viszont elkötelezték vagyunk az iránt, amit csinálunk, odafigyelünk az egészséges életmódra, testi és lelki szükségleteinkre, akkor nagyot léptünk előre a hosszabb élet felé.

Kutyakereskedőnél

A felháborodott kuncsaft beront a kutyakereskedőhöz.

– Megdöglött a kutya, amit tegnap vettem magánál!

– Nem értem – szabadkozik a kereskedő. – ...

(poén a rejtvényben)

Vízszintes:

1. A poén első része. 13. Iskolai program. 14. Gallért lehajt. 15. Két bálna! 16. Hamarosan bekötik a fejét. 17. Forróság. 18. Itt, e közeli helyen. 20. Omlós. 22. Bonn határai! 23. Vízi sportoló. 24. Gömbölyded. 26. Nyelvtani egység. 27. Ravaszdi járja! 28. Szüret része! 29. Birtokba vesz. 30. Kóstoló része! 32. Lefejezés. 34. Lakoma a tordai hasadéknál! 35. Utána néz. 36. Cimbor. 37. Kétrét! 38. Innivaló. 39. Fosztóképző. 41. Bent átszel! 42. Lelki sérelem, fájdalom. 43. Lagziban vannak! 44. Szarvasmarha testrésze. 47. Olasz olimpiai város lakója.

Függőleges:

1. Kiváló magyar lófajta. 2. Villamosság hiánya. 3. Lakrészt! 4. Búzát vágó. 5. Ugyanis, hiszen. 6. ... szakadtából; teljes erejével. 7. A közepén boldog! 8. Valaminél korábbi. 9. ... szó, ... beszéd. 10. Magyar hírügynökség. 11. Igazságügyi (röv.). 12. Irányadó áramlat. 17. Marás. 19. Előtagként: azonos. 20. Lekicsinyel. 21. Mint. 22. Papírburkol. 24. Báljelzője lehet. 25. Két vadnyúl! 27. Sárga virágú félcserje. 29. Hiba. 31. Átmenő. 33. Bolygó része! 34. Maga előtt nyom. 35. A poén második része. 36. Fülke. 39. Teréz becézve. 40. Angol légitársaság. 42. Tengeri vészjel. 45. Közhely része! 46. Galápagos széléi! 47. Utca közepe! 48. Kanáritollak!

	5		3							9
				4					1	
2		9		8					3	4
		2								
5	1	7								
			4		3					
9									4	1
7	3				1	5				
		8	2							

Könnyű fokozat

A 81 mezőt a rácsban úgy kell kitölteni, hogy minden sorban, minden oszlopban és a 3×3-as négyzetekben 1-től 9-ig mindegyik számjegy csak egyszer szerepeljen. Jó játékot!

Készítette: Buna Botond

Előző feladványunk megfejtése

5	7	4	2	3	9	1	6	8
8	2	6	7	5	1	4	3	9
3	1	9	4	8	6	2	7	5
2	6	1	5	9	3	8	4	7
4	5	8	1	6	7	3	9	2
7	9	3	8	4	2	5	1	6
1	4	7	6	2	5	9	8	3
9	8	2	3	7	4	6	5	1
6	3	5	9	1	8	7	2	4

Litván népmesék

Mese a legényről, aki nem tudott helyesen enni

Egy legény nem tudott helyesen enni. Nem tudta, hogy melyik ételt hogyan is kell elfogyasztania. Már háztűznézőbe készül, amikor az anyja mondja neki: – Hogyan fogsz ott enni? Hiszen te egyáltalán nem tudsz enni!

Mégis elment. Fogadták is a lányos házbán, tojást tettek eléje az asztalra, de a fiú nem tudta, hogy hogyan lehet azt megenni, ezért inkább nem evett semmit. Mondta is a lány:

– Furcsa egy legény ez, semmit sem eszik.

Hazamegy. Kérdi az anyja: – No, hogy volt? Mit adtak enni?

– Tojást, de nem tudtam, hogy hogyan kell enni, ezért semmit sem ettem.

– No, gyermekem – mondja az anyja –, a tojást az asztalhoz kellett volna venni, majd meghámozni és darabokra vágni, és úgy megenni.

– Jól van – mondja a fiú. – Máskor ezt fogom tenni.

Megint elment háztűznézőbe. Most főtt borsóval kínálták. A fiú fogta a borsót, az asztalhoz verte, meghámozta, négy darabra vágta és ette. Nézi, csak nézi a lány, ez a fiú olyan furcsán eszik.

Hazamegy. Kérdi az anyja:

– No, hogy volt? Mit adtak? Tudtál enni?

– Tudtam. Főtt borsót ad-

tak. Hát én fogtam a borsót, az asztalhoz vertem, meghámoztam, darabokra vágtam és megettem.

– Jaj, fiacskám! A borsót nem úgy kell enni. A marokba kell venni, majd az egyik kezéből a másikba, a másikkól az elsőbe, majd a szájába teszi.

– Jól van – mondja a fiú. – Máskor ezt fogom tenni.

Megint elment háztűznézőbe. Most tejeles túrót adtak. A fiú azonnal bele is nyúl az egyik kezével a tálba, kivész egy kis túrót, majd az egyik kezéből a másikba, a másikkól az elsőbe, majd végül a szájába teszi.

Nézte a lány, nézte, hogy a fiú hogyan eszik, majd kijelentette, hogy nem megy hozzá feleségül.

Az anyja meg ezután soha többé nem engedte el háztűznézőbe.

Jurgiukas és Elenyté

Hol volt, hol nem volt, élt egyszer egy férfi meg egy nő. Volt nekik két gyerekük. A fiút Jurgiukasnak, a lányt Elenytének hívták. Az anyja meghalt, és az apa feleségül vett egy boszorkányt.

A boszorkánynak egyszer húsrá támadt kedve, és arra szánta el magát, hogy levágja Jurgiukast. Mondja a férjnek, hogy le kell vágni. Az apa meg mondja, hogy nem vágja le. Végül a férfi levágott egy disznót, megfőzte és elvitte a boszorkánynak. A bo-

szorkány elkezdte enni. Ekkor odarepült egy holló és mondta:

Kár, kár!

Nem Jurgiukas húsát eszed.

Kár, kár!

Disznó húsát adták neked!

A boszorkány kidobta a húst az ablakon. Megint kiabál, hogy vágják le Jurgiukast. Az apa levágott egy bárányt, majd egy tehenet és minden más állatot. Végül nem maradt már semmi, amit le lehetett volna vágni, ekkor lelőtt egy nyulat, de végül csak le kellett vágnia Jurgiukast. Megfőzte és odaadta a boszorkánynak:

– Tessék, egyél!

A boszorkány eszik, a holló odarepül és mondja:

Kár, kár!

Ez Jurgiukas húsa!

Kár, kár!

Ez a fiú húsa!

Megette a boszorkány Jurgiukas húsát. A csontokat pedig kidobta az ablakon. Elenyté összeszedte azokat, belecsavarta egy selyemkendőbe, és egy tarka sólyom alá tette, amelyik éppen a tojásait költötte. Ezekből a csontokból kikelt egy kiskalamb. A galamb elrepült az erdőbe, közben énekelt:

Feltámadott a szél, feltámadott, Amikor engem az apám lelőtt.

A gonosz boszorkány megevett, Csontjaimat az ablakon kidobta.

Jött fehér hűgom,

Fehér kendőbe gyűjtötte, Sólyom alá tette.

Én kismadár vagyok

– sólyomfi,

De a nevem – galambocska.

Jöttek a kereskedők, meghallották, amit énekelt, és mondják:

– Gyere ide, megajándékozunk téged!

És mindenki, aki csak ott volt, adott neki egy zacskó pénzt. Másnap megint énekelt az erdőben:

Feltámadott a szél, feltámadott, Amikor engem az apám lelőtt.

Akkor vászonfestők jöttek. Adtak neki selymet, vásznat, posztót és mindenféle más anyagot. Amikor őt senki sem látta, a pénzt és ezeket a

ruhaanyagokat mind felvitte az apja házának a tetejére. Harmadik nap megint énekelt az erdőben. Akkor jöttek a malomépitők, és adtak neki egy-egy malomkövet. Ő a malomköveket is felvitte a háztetőre, majd elrepült, és tovább énekelt:

Feltámadott a szél, feltámadott...

Majd mondja:

– Gyere ki apa, megajándékozlak.

Az apja kijött a házból. Jurgiukas ledobott neki egy zacskó pénzt, és megint énekelt:

Feltámadott a szél, feltámadott...

Megint mondja:

– Gyere ki, hűgocskám, megajándékozlak.

Kijött Elenyté, akinek adott fél vég selymet, fél vég vásznat, posztót, mindent elfelezett. Végül, amikor elénekelt az énekét, így szólt:

– Gyere ki, gonosz boszorkány, megajándékozlak.

Az nagyon gyorsan felöltözött, kijött és felnézett a magasba.

Jurgiukas hirtelen a fejére dobta az egyik malomkövet. Még él! Ledobta a másikat is: ekkor meghalt a boszorkány. Ebben a pillanatban Jurgiukas madárból visszaváltozott fiúvá. Így nagy volt az öröm! És ezután mindenki boldogan élt tovább!

Litván népmesék
(Válogatta és fordította:
Dabi István)

Tizenkét hónap a természetben

A tengeliccsaládok a második fészekaljat is felnevelték az idén. Már kora tavasszal felfigyeltem egy hím énekére és mikor párban láttam, tudtam, hogy fészekrakással foglalatalkodnak. A tarka tollú hím az akácfának egyik ága szélén ülve kitaróan énekelt. Alighogy zöldellt a fa, de a tavalyról maradt száraz növényzet megfelelő takarást

biztosított a leendő fészeknek. Egy pillanat alatt ugrott ki a takarásból a tojó tengelic, de ez elég volt ahhoz, hogy maradásra késztesse.

A tojó repült elől a hím néhány métere követte, majd eltűntek a szemem elől. Az órára néztem és vártam, pontosan kilenc és fél perc után jelentek meg újra. Ugyanabban a sorrend-

ben érkeztek, láttam a tojónak fészekanyag volt a csőrében. A hím oda szállt vissza ahonnan elrepült, és újból éneklésbe kezdett, a tojó a száraz levelek közt eltűnt. Néhány lépést tettem jobbra és megláttam a kezdetleges fészket, ami egy ágvillába készült. Majdnem két héte telt, míg végleg elkészült a puha fészek. Naponta első-

táltam az akácfához, míg egyik nap észrevettem, hogy mikor az egyik madár elrepült, fehér ürülék volt a csőre közt. Tudtam, hogy a fiókák kikeltek, természetesen szerettem volna tudni, hogy hány csupasz madár lapul a fészek alján, de ahhoz még várnom kellett. Tíz nap után négy kis fejlet számoltam meg. Később láttam a kirepült fiókákat is szüleiket hangos síró hangon követve. Aggódtam egy kicsit értük, mert a közelben több ízben is láttam egy szajkót és köz tudott, hogy a matyi elkapja a repülni tanuló fiatal madarakat.

Pár nap után már nem láttam a tengeliccsaládot, bíztam benne, hogy jól vannak.

A nyáron valahányszor az akácfánál jártam, mindig felnéztem az üres fészekre, de hosszú ideig nem láttam tengelicet a közelben, mikor augusztusban újra ismerős madárhang ütötte meg fületem közel az akácfához: tengelicfiókák élelemkérő hangja volt. Nem tudom, hogy ugyan az a pár második költését vagy egy más családöt láttam-e, de kellemes érzéssel töltött el a látvány.

Kelemen László, Rara Avis
Madártani Egyesület

Tengelic

Ajándéktasak pillangóval

A kereskedelemben nagyon sokféle színes ajándéktasak található, de te egy kis fantáziával ezeknél sokkal szebbet és egyedibbet készíthetsz.

Szükséges eszközök: Egy sima egyszínű ajándéktasak, színes papír, színes fonalak (jó vastag legyen), könnyen hajlítható drót, kis inggombok.

Elkészítése: a színes lapokból vágd ki a pillangó négy szárnyát és testét (a szí-

neket tetszés szerint variálhatod). Miután ráragasztottad az ajándéktasak egyik oldalára, a színes fonalakkal húzd végig a kontúrját a pillangónak, és ragaszd rá azt is a tasakra. Majd jöhetnek a gombok az ábra szerint. A törzsreszen található két gombot kösd össze egy színes fonallal, és kössél csokrot rá. Végül ragaszd fel a csápot, amit hajlított drótból fekete fonalbevonattal készíthetsz el.

Hétfégi mellékletünk *Életmód és Csodavár* oldalait
Orosz Anna szerkesztette